

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการจัดวางระบบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) เป็นการผสมผสานระหว่างงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการจัดวางระบบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๓. เพื่อเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการจัดวางระบบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน ๒๖ รูป/คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) และการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaires) ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

๔.๑ ผลการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการจัดวางระบบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔.๒ ผลการศึกษาองค์ประกอบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔.๓ รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการจัดวางระบบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔.๑ ผลการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการจัดวางระบบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พบว่า การมีส่วนร่วม ๔ ด้าน ได้แก่

๑. ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้บริหารกับผู้บริหาร และบุคลากรในองค์กร

๑.๑ สภาพการมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับการให้ข้อมูลในการจัดวางระบบการควบคุมภายใน ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมการควบคุมของมหาวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วย ปรัชญา ปณิธาน เอกลักษณ์มหาวิทยาลัย อัตลักษณ์มหาวิทยาลัย อัตลักษณ์บัณฑิต และรูปแบบการทำงานของผู้บริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้กำหนดว่า ปรัชญา คือ จัดการศึกษาพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม

ปณิธาน คือ ศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูง สำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์

เอกลักษณ์มหาวิทยาลัย บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนา

อัตลักษณ์มหาวิทยาลัย ประยุกต์พระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจและสังคม

อัตลักษณ์บัณฑิต มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา

ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลการประชุมวิชาการต่างๆทั้งในประเทศและต่างประเทศผ่านเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยเพื่อให้นิสิตได้รับทราบและเสนอผลงานวิชาการ ทว่าการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลให้ผู้บริหารระดับสูงจากส่วนภูมิภาคบางแห่ง เข้าประชุมเรื่องการเปลี่ยนแปลง การเบิกค่ารักษาพยาบาล เมื่อกลับไปภูมิภาคได้จัดประชุมแจ้งต่อผู้ปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาคได้รับทราบ ทำให้ส่วนภูมิภาค ยังดำเนินการ เบิกค่ารักษาพยาบาลตามระเบียบเดิม ซึ่งเบิกจ่ายได้มากกว่าระเบียบใหม่ เมื่อเจ้าหน้าที่ภายนอกเข้าตรวจสอบหน่วยงานในภูมิภาค ได้มีการเรียกเงินคืนเป็นจำนวนมาก การกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และวงเงินอนุมัติของผู้บริหารแต่ละระดับมีไว้อย่างชัดเจนและเป็นลายลักษณ์อักษร มาตรการป้องกันและดูแลรักษาทรัพย์สินมีอย่างรัดกุมและเพียงพอ^{๑๒๗}

ในเรื่องความซื่อสัตย์และจริยธรรม ข้อกำหนดทางด้านจริยธรรม และบทลงโทษเป็นลายลักษณ์อักษร มหาวิทยาลัยได้กำหนดพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับนิสิตที่ต้องการส่งเสริมไว้ในคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ๙ ประการ ประกอบด้วย ๑. มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ๒. ใฝ่รู้ใฝ่คิด ๓. เป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา ๔. มีความสามารถในการแก้ปัญหา ๕. มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา ๖. รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม ๗. รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม ๘. มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล ๙. มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองให้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะของบัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติพร้อมทั้งมีการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นประจำทุกปี เช่นงานวิสาขบูชา^{๑๒๘} ทว่ายังขาดการส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นความสำคัญของความซื่อสัตย์และจริยธรรม ยังไม่มีการกำหนดสิ่งจูงใจที่ยุติธรรมและจำเป็นเพื่อให้มั่นใจว่าบุคลากรจะมีความซื่อสัตย์และถือปฏิบัติตามจริยธรรม

ในเรื่องความรู้ ทักษะและความสามารถของบุคลากร ผู้บริหารมหาวิทยาลัยได้ร่วมดำเนินการบริหารบุคลากร เช่นสรรหา คัดเลือกบุคลากร การมอบหมายงาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน อย่างเป็นระบบตามแนวทางที่กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ทว่าการจัดทำเอกสารคำบรรยายคุณลักษณะงานของแต่ละตำแหน่ง ทางมหาวิทยาลัยใช้ข้อมูลภาระงานอ้างอิงของคณะกรรมการที่รับผิดชอบงานด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐ (ก.พ.) ซึ่งต้องมีการทบทวนให้เหมาะสมต่อไป

ในเรื่องโครงสร้างองค์กร มีการแสดงแผนภูมิการจัดองค์กร และแจ้งเวียนผ่านเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย^{๑๒๙}

^{๑๒๗} สัมภาษณ์ ดร.ยุทธนา พูนเกิดมะเริง ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป วิทยาเขตนครราชสีมา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

^{๑๒๘} สัมภาษณ์ นางสาวเชมิกา ทองอารีกุล หัวหน้าฝ่ายคลังและพัสดุ วิทยาเขตนครราชสีมา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

^{๑๒๙} สัมภาษณ์ นาย สรายุทธ อุดม ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

การให้ข้อมูลโดยจัดอบรมพนักงาน ผู้บริหารมหาวิทยาลัยได้ร่วมสำรวจความต้องการในการพัฒนาบุคลากร เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนบุคลากร ระยะ ๓ ปี (๒๕๕๗ - ๒๕๕๙) สอดคล้องกับแผนพัฒนามหาวิทยาลัยในช่วงพัฒนาแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ ๑๑ (๒๕๕๕-๒๕๕๙) ครอบคลุมทั้งบุคลากรสายวิชาการและสายปฏิบัติการวิชาชีพ ทว่าการอบรมมีไม่สม่ำเสมอและต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยมีการเข้าออกของพนักงานบ่อยครั้ง เมื่อการจัดอบรมไม่ต่อเนื่องพนักงานที่เข้ามาใหม่ก็ไม่ได้เข้ารับการอบรม ทำให้เข้าใจงานล่าช้า เสียเวลา และเกิดข้อผิดพลาดในการทำงาน^{๑๓๐}

มหาวิทยาลัยกำหนดให้ทุกส่วนงานรายงานผลการดำเนินงานเป็นรายปีเพื่อให้กองแผนงานนำข้อมูลที่ได้ไปตรวจสอบผลการดำเนินงานดังกล่าวตามแผนปฏิบัติการประจำปี ทว่ากลไกการติดตามการตรวจสอบการปฏิบัติงาน ไม่มีแผนติดตามผลที่ชัดเจน ทำให้ไม่มีข้อมูลการติดตามผล ผลเสียคืองานไม่บรรลุเป้าหมาย^{๑๓๑}

รูปแบบการทำงานของผู้บริหารมหาวิทยาลัยบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ภายใต้การกำกับดูแลของสภามหาวิทยาลัย ดังนี้

๑. หลักประสิทธิภาพ มีการบริหารงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี และมีการติดตามผลตามระบบ เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ของการปฏิบัติงานตามแผน

๒. หลักประสิทธิภาพ มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ คำนวณประหยัด ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรบุคคล อุปกรณ์เพื่อการเรียนการสอน สถานที่ เช่น อาคารเรียนรวม หอประชุม ที่มีการใช้งาน เพื่อตอบสนองงานทุกพันธกิจของมหาวิทยาลัยโดยทุกส่วนงานสามารถใช้งานร่วมกัน

๓. หลักการตอบสนอง มีการสำรวจความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้รับบริการนิสิต ผู้ใช้บัณฑิต บุคลากร เพื่อนำผลการสำรวจมาวางแผนดำเนินงาน

๔. หลักการรับผิดชอบต่อสังคม ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้บริหารมหาวิทยาลัยเป็นผู้นำทางความคิดในด้านพระพุทธศาสนา โดยมีการเผยแพร่แนวทางการสร้างสังคมเป็นสุข ผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์เป็นประจำ นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำกิจกรรม/โครงการ เพื่อลดปัญหาสังคมหลายโครงการ อาทิเช่น โครงการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เป็นต้น

๕. หลักความโปร่งใส มีกลไกและกระบวนการบริหารจัดการภายในมหาวิทยาลัยที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ภายใต้กรอบการปฏิบัติที่ชัดเจน มีส่วนงานตรวจสอบภายใน มีคณะกรรมการ ที่บุคคลภายนอกมีส่วนร่วม เช่น คณะกรรมการการเงินและทรัพย์สิน คณะกรรมการบริหารงานบุคคล รวมถึงเปิดโอกาสและช่องทางในการร้องทุกข์ ผ่านสายตรงอธิการบดี หน้าเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย

๖. หลักการมีส่วนร่วม กลไกการบริหารในรูปของสภาวิชาการ เปิดโอกาสให้ผู้บริหารซึ่งเป็นตัวแทนจากคณะ วิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ เข้าร่วมประชุมทุกเดือนในส่วนงานบุคลากร สามารถมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการชุดต่าง ๆ โดยมีการกำหนดสัดส่วนที่ชัดเจน นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้บุคลากรสามารถแสดงความคิดเห็นผ่านที่ประชุมสัมมนาที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้นในวาระต่าง ๆ

^{๑๓๐} สัมภาษณ์ พระมหาสาธิต สาธิโต ผู้อำนวยการกองกลางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๑ กันยายน ๒๕๕๗

^{๑๓๑} สัมภาษณ์ นางมาลีรัตน์ พัฒนตั้งสกุล รองผู้อำนวยการสำนักงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

๗. หลักการกระจายอำนาจ มีการกระจายอำนาจการบริหารและอำนาจการตัดสินใจให้แก่ ผู้บริหารของ วิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ ห้องเรียน หน่วยวิทยบริการ โดยกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

๘. หลักนิติธรรม มีการดำเนินการที่ถูกต้องตามหลักนิติธรรมโดยที่การบริหารทุกระดับต้องดำเนินการภายใต้กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับ และมีบทลงโทษการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๙. หลักความเสมอภาค การเปิดโอกาสให้นิสิตทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ และทุกชาติเข้าศึกษา รวมทั้งไม่มีข้อห้ามผู้ที่นับถือศาสนานิกายอื่น หรือศาสนาอื่น เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย และไม่มีการกำหนดอายุของผู้เรียน

๑๐. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ ที่ประชุมผู้บริหารวิชาการ เป็นที่ประชุมซึ่งผู้บริหารจากส่วนงานจัดการศึกษาทั่วประเทศหารือร่วมกัน ในการดำเนินงานด้านวิชาการ เช่น การใช้ข้อสอบกลาง การจัดทำตำรากลาง เป็นต้น

ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานทางการเงินเพื่อเป็นการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของทุกส่วนงานในมหาวิทยาลัย โดยนำเสนอเพื่อพิจารณา ดังนี้

๑. คณะกรรมการการเงินและทรัพย์สินเป็นรายไตรมาส

๒. สภามหาวิทยาลัยปีละ ๒ ครั้ง คือครึ่งปีงบประมาณและปลายปีงบประมาณ

มหาวิทยาลัยนำข้อมูลทางการเงินไปใช้วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายประเภทต่าง ๆ ตามแผนงานตามผลผลิต และตามส่วนงาน เปรียบเทียบกับข้อมูลปีที่ผ่านมา รวมถึงการวิเคราะห์สถานะทางการเงินและความมั่นคงมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง โดยติดตามต่อสถานะของรายรับการดำเนินงานด้านต่างๆ เงินคงเหลือประจำวัน รายงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ติดตามมูลค่าเงินทุนสะสม ความมั่นคงของหลักทรัพย์ที่ลงทุนและนำเสนอผู้บริหารเพื่อวางแผนด้านการเงินของมหาวิทยาลัย ในการตัดสินใจเพิ่มหรือลดการลงทุนในด้านต่างๆ เพื่อความมั่นคงของมหาวิทยาลัยต่อไป ทว่าการเปรียบเทียบแผนและผลการดำเนินงาน และรายงานให้ผู้กำกับดูแลทราบเป็นลายลักษณ์อักษรยังไม่สม่ำเสมอ^{๑๓๒}

ความรู้ด้านการควบคุมภายใน เป็นสิ่งจำเป็นที่จะขับเคลื่อนให้จัดระบบการควบคุมภายในเกิดขึ้นได้^{๑๓๓} ทว่าองค์ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมภายในยังไม่แพร่หลายในหน่วยงาน ผู้บริหารต้องการให้เผยแพร่องค์ความรู้การควบคุมภายใน และควรมีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการควบคุมภายใน ก่อนมีการจัดวางระบบการควบคุมภายใน

สรุปได้ว่า สภาพการมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับการให้ข้อมูลในการจัดวางระบบการควบคุมภายใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีส่วนร่วมระดับการให้ข้อมูล ในด้านปรัชญา ปณิธาน เอกลักษณ์มหาวิทยาลัย อัตลักษณ์มหาวิทยาลัย อัตลักษณ์บัณฑิต และรูปแบบการทำงานของผู้บริหาร ไว้อย่างชัดเจนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลการประชุมวิชาการต่างๆ ข้อกำหนดทางด้านจริยธรรม และบทลงโทษเป็นลายลักษณ์อักษร สภาพการมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับการให้ข้อมูลในการจัดวางระบบการควบคุมภายใน ที่ควรเพิ่มเติมคือ

^{๑๓๒} สัมภาษณ์ นางสาคร ปกครอง นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดิน ๘ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, ๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

^{๑๓๓} สัมภาษณ์ พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต ดร.รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

คุณลักษณะงานของแต่ละตำแหน่ง ที่มหาวิทยาลัยจัดทำเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทจริงขององค์กร พร้อมทั้งสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้การควบคุมภายใน^{๑๓๔}

๒. ระดับการเปิดรับความคิดเห็น เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับการให้ข้อมูล การเปิดรับความคิดเห็น และการแสดงความคิดเห็นจากบุคลากร โดยผู้บริหารเชิญชวนให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็น และการบรรยายให้บุคลากรในองค์กรฟังเกี่ยวกับโครงการต่างๆ หรือการประชุมต่างๆ แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟัง ผู้เข้าร่วมประชุม รวมไปถึงการร่วมปรึกษาหารือ เป็นต้น

๒.๑ สภาพการมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับการเปิดรับการแสดงความคิดเห็นในการจัดวางระบบการควบคุมภายใน

ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการจัดการประชุมต่างๆ การประชุมการเงินและทรัพย์สินเพื่อรับทราบและแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาด้านการเงินและบัญชี เดือนละ ๑ ครั้ง เกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยง มหาวิทยาลัยได้จัดตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามคำสั่งที่ ๑๕/๒๕๕๗ ประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูง ระดับกลางระดับต้นรวม ๓๓ ท่าน โดยกำหนดให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการนำระบบบริหารความเสี่ยงมาใช้ในกระบวนการบริหารการศึกษา และเพื่อให้การบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจัดประชุมผู้บริหารวิชาการประจำเดือนๆ ละ ๑ ครั้งในส่วนกลางและจัดประชุมผู้บริหารวิชาการทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ๓ เดือนต่อครั้ง มีการให้ความรู้พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็น ด้านจรรยาบรรณและจริยธรรมของบุคลากร

เนื่องด้วยมหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ วัฒนธรรมองค์กร ถือความอาวุโส ลำดับอายุ ลำดับตำแหน่ง และความเกรงใจ การทำงานโดยการเปิดรับความคิดเห็นและการแสดงความคิดเห็น จึงมีน้อย^{๑๓๕}

รูปแบบการทำงานของผู้บริหารที่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นส่วนร่วมที่ทำให้ได้รับความรู้หลากหลาย มีผลต่อการปฏิบัติงาน ความคิดเห็นในเรื่องสำคัญต่างๆขององค์กรมาจากกลุ่มผู้บริหารที่ประชุมกัน มิได้กระจายไปยังผู้บริหารส่วนงานอื่นๆทำให้ผลการปฏิบัติงานในเรื่องสำคัญบางเรื่องมิเกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร ตัวอย่างเช่น การกำหนดแผนกลยุทธ์ทางการเงิน ควรเป็นแผนที่เปิดให้ทุกส่วนงานได้แสดงความคิดเห็น เนื่องจากการกำหนดแผนกระทำโดยคณะทำงานเพียงกลุ่มเดียว ทำให้แผนที่นำไปประยุกต์ใช้งานยังไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากขาดการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย^{๑๓๖}

^{๑๓๔} สัมภาษณ์ พระเทพปริยัติเมธี, ผศ.ดร.ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

^{๑๓๕} สัมภาษณ์ นายวีระ สิริเสรีภาพ หัวหน้าฝ่ายวางแผนและวิชาการ วิทยาเขตเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๑ กันยายน ๒๕๕๗

^{๑๓๖} สัมภาษณ์ ดร.ธงชัย สิงอุดม รองผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒ ตุลาคม ๒๕๕๗

ในเรื่องการระบุความเสี่ยงและประเมินความเสี่ยง ได้จัดตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามคำสั่งที่ ๑๕/๒๕๕๗ ประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูง ระดับกลางระดับต้น รวม ๓๓ ท่าน โดยกำหนดให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการนำระบบบริหารความเสี่ยงมาใช้ในกระบวนการบริหารการศึกษา และเพื่อให้การบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายของมหาวิทยาลัย บางกรณีการระบุและประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากปัจจัยภายในและภายนอก เช่น การปรับลดบุคลากร การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ การเกิดภัยธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคม มหาวิทยาลัยรับความคิดเห็นไม่ทั่วถึง^{๑๓๗} การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคม มหาวิทยาลัยยังระบุความเสี่ยงไม่ทันต่อสถานการณ์ภายนอกที่เปลี่ยน ไปเนื่องด้วยลำดับขั้นตอนหลายขั้นตอนในการทำงาน ระบบการอนุมัติให้ดำเนินการต่างๆยังไม่คล่องตัว^{๑๓๘}

สรุปสภาพการมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับการเปิดรับการแสดงความคิดเห็นในการจัดวางระบบการควบคุมภายใน ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการจัดการประชุมต่างๆ การประชุมการเงินและทรัพย์สินเพื่อรับทราบและแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาด้านการเงินและบัญชี ความเสี่ยงเนื่องด้วยมหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ วัฒนธรรมองค์กร ถือความอาวุโส ลำดับอายุ ลำดับตำแหน่ง และความเกรงใจ การทำงานโดยการเปิดรับความคิดเห็นและการแสดงความคิดเห็น จึงมีน้อย

๓. ระดับการวางแผนร่วมกัน และการตัดสินใจในการจัดวางระบบการควบคุมภายใน เป็นระดับขั้นสูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการตัดสินใจ และวางแผนเตรียมโครงการ และเตรียมรับผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ มักใช้ในกรณีที่เป็นเรื่องซับซ้อนและมีข้อโต้แย้ง มีการใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆที่เกี่ยวข้อง

๓.๑ สภาพการมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับการวางแผนร่วมกัน และการตัดสินใจของการจัดวางระบบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการวางแผน ถือเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหาร โดยกองแผนงานสำนักงานอธิการบดี ได้จัดทำกรอบการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณประจำปี ๒๕๕๘ นำเสนอเพื่อให้คณะกรรมการการเงินและทรัพย์สินมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการควบคุมทางการเงิน และมีการจัดประชุมในระหว่างปี ๕๖ จำนวน ๓ ครั้ง ประชุมในระหว่างปี ๕๗ จำนวน ๗ ครั้ง ประชุมสภามหาวิทยาลัย เดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อร่วมวางแผนและตัดสินใจ

ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัยในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะที่ ๑๑ (๒๕๕๕-๒๕๕๙) โดยมีปรัชญา “จัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม” สอดคล้องกับนโยบายของสภามหาวิทยาลัย

^{๑๓๗} สัมภาษณ์ พระครูพิศาลสรวิฑู ผู้อำนวยการกองสื่อสารองค์กร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๑ กันยายน ๒๕๕๗

^{๑๓๘} สัมภาษณ์ ผศ.ดร.อิทธิพล แก้วพิลา ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗

มหาวิทยาลัยมีกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการจัดทำแผนพัฒนา โดยจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำตัวชี้วัดและกำหนดค่าเป้าหมาย จำนวน ๖ ครั้ง จัดประชาพิจารณ์แผน ๑ ครั้ง ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัย ระยะที่ ๑๑ ภายใต้การบูรณาการและทบทวนข้อมูลเอกสารที่เชื่อมโยงจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (๒๕๕๕-๒๕๕๙) กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว ๑๕ ปี ฉบับที่ ๒ (๒๕๕๑-๒๕๖๕) แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘ ยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยไว้ ๕ ยุทธศาสตร์ ๒๗ กลยุทธ์ ซึ่งสอดคล้องกับปณิธาน ปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจของมหาวิทยาลัย จัดทำแผนที่กลยุทธ์เพื่อช่วยแปลงแผนพัฒนาไปสู่แผนปฏิบัติประจำปี ๒๕๕๖ ทั้ง ๔ พันธกิจ ประชุมส่วนงานจัดการศึกษาระดับคณะ วิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ และส่วนงานสนับสนุนเพื่อพิจารณาแผนการปฏิบัติการประจำปีของส่วนงานและจัดทำแผนการปฏิบัติงานประจำปีของมหาวิทยาลัย

ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์การบริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ชุมชนและสังคมระดับชาติ นานาชาติ พร้อมทั้งแผนพัฒนามหาวิทยาลัย โดยผ่านสภามหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในคราวประชุมครั้งที่ ๘/๒๕๕๕ ได้มีมติอนุมัติ แผนพัฒนามหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะที่ ๑๑ (๒๕๕๕-๒๕๕๙) พร้อมทั้ง

ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการออกข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๕๕ ประกอบด้วยมาตรฐานจริยธรรม กลไกและระบบบังคับใช้ประมวลจริยธรรม เพื่อให้บุคลากรทั้งสายวิชาการและปฏิบัติการวิชาชีพถือปฏิบัติโดยมีคณะกรรมการจริยธรรมเป็นผู้ดูแลควบคุมประมวลผลจริยธรรม

ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการควบคุมตามวัตถุประสงค์และผลการประเมินความเสี่ยง ดำเนินการโดย กรรมการสภาเป็นหลัก ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง ขั้นตอนและหลักเกณฑ์ ตลอดจนผู้รับผิดชอบเพื่อตีพิมพ์และเผยแพร่ผลงานวิจัย ในการประชุมวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติ^{๑๓๙}

ผู้บริหารจัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา พระพุทธศาสนา ระบบสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ ที่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนามหาวิทยาลัย โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา ICT ดังนี้

๑. สร้างกำลังคนให้มีศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างมีโยนิโสมนสิการ

๒. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อสนับสนุนการศึกษาพระพุทธศาสนา

๓. ใช้ ICT เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการบริการด้านการศึกษามหาวิทยาลัย
ของมหาวิทยาลัย

๔ ใช้ ICT สนับสนุนการเรียนการสอนและการวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการศึกษามหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัย

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักหอสมุดและเทคโนโลยี
สารสนเทศ แปลงแผนแม่บทเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี ๒๕๕๗

สรุป สภาพการมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับการวางแผนร่วมกัน และการตัดสินใจของ
การจัดวางระบบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ร่วมวางแผน
งบประมาณรายรับรายจ่าย แผนพัฒนา กำหนดยุทธศาสตร์ ออกระเบียบข้อบังคับ กำหนดแนวทาง
หลักเกณฑ์ ผู้รับผิดชอบ กำหนดกิจกรรมการควบคุม ทว่าการกำหนดกิจกรรมด้านการควบคุมภายใน
ยังมิได้วางเป็นระบบ มหาวิทยาลัยมุ่งเน้นระบบการควบคุมทางการศึกษาการประกันคุณภาพ
การศึกษาเนื่องด้วยเป็นสถานศึกษา^{๑๔๐} ระบบการควบคุมด้านอื่นเช่น ระบบการควบคุมด้านทรัพย์สิน
ด้านพัสดุ ด้านลูกหนี้ ด้านค่าใช้จ่าย และด้านรายรับ ยังอยู่ระหว่างดำเนินการ

๔. ระดับการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วม สร้างความเข้าใจให้กับสาธารณชน
เป็นระดับขั้นที่สูงที่สุดของการมีส่วนร่วม คือเป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบหรือผู้บริหารได้ตระหนักถึง
ความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมของบุคลากร และได้มีการพัฒนาสมรรถนะหรือ
ขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมของบุคลากร ให้มากขึ้นจนอยู่ในระดับที่สามารถมีส่วนร่วมได้อย่าง
เต็มที่ และเกิดประโยชน์สูงสุด

๔.๑ สภาพการมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วมใน
การจัดวางระบบการควบคุมภายใน การสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรเป็นระดับที่ผู้บริหารตระหนัก
ถึงความสำคัญและประโยชน์ของการมีส่วนร่วม การประเมินตนเองมีการพัฒนาศักยภาพของการมี
ส่วนร่วมโดยสร้างความเข้าใจในแนวทางจัดเก็บข้อมูลและกำหนดระยะเวลาส่งข้อมูลให้กับส่วนกลาง
โดยจัดทำเป็นปฏิทินประจำปีให้ทุกส่วนงานทราบและถือปฏิบัติ พร้อมทั้งมอบหมายผู้รับผิดชอบ ใน
แต่ละกิจกรรมให้ชัดเจน แต่เนื่องด้วยภาระงานที่ล้นมือของผู้บริหาร ทำให้ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพ
การมีส่วนร่วมได้ในทุกด้าน

ผู้บริหารตระหนักเห็นประโยชน์และความสำคัญของการมีส่วนร่วมจึงจัดวางแผนให้มี
ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการตัดสินใจตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยประกอบด้วย

๑. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนการสอน
  - ระบบทะเบียนและวัดผล
  - ระบบ E learning
๒. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารห้องสมุด
  - ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (VTLS)
๓. ระบบสารสนเทศด้านการวิจัย

^{๑๔๐} สัมภาษณ์ พระมหาสุทัศน์ ตีสรรวาที ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

- ระบบฐานข้อมูลงานวิจัย
- ระบบฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์
- ระบบสืบค้น ฐานข้อมูล ThaiLIS

๔. ระบบสารสนเทศบริหารงานบุคคล (MIS)

๕. ระบบงบประมาณ พัสดุ การเงินและบัญชี (MIS)

คณะกรรมการดำเนินการการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยนำข้อมูลที่ได้จากระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารไปใช้ในการประกันคุณภาพ ทว่าการจัดทำและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานการเงิน และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ยังอยู่ระหว่างดำเนินการ^{๑๔๑}

ผู้บริหารตระหนักถึงการร่วมกันจัดทำแผนการฝึกอบรมตามความต้องการของบุคลากร และร่วมกันจัดทำผลการประเมินผลการปฏิบัติงานที่พิจารณาจากการประเมินปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของงาน แต่ยังมีได้จัดทำจึงไม่สามารถพัฒนาศักยภาพการมีส่วนร่วมได้^{๑๔๒}

การพัฒนาศักยภาพการมีส่วนร่วม ในการวางแผนการกำหนดวัตถุประสงค์ระดับกิจกรรมในเรื่องการวิเคราะห์ความเสี่ยง ด้านการประเมินความเสี่ยง ในเรื่องการระบุความเสี่ยง การกำหนดวิธีการควบคุมเพื่อป้องกันความเสี่ยง การพัฒนาศักยภาพการมีส่วนร่วม เพื่อกำหนดวิธีการควบคุมเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากบุคลากรทุกระดับในหน่วยงานยังอยู่ระหว่างดำเนินการ ผลเสียคือ บุคลากรไม่ได้มีส่วนร่วมก็จะไม่ให้เกิดการยอมรับ การกำหนดวิธีการควบคุมที่ได้ข้อมูลมาจากกลุ่มคนเพียงกลุ่มเดียวก็จะประสบปัญหาเมื่อนำมาใช้จริง

ผู้บริหารมีการกำกับติดตามและสื่อสารแผน ผ่านที่ประชุม สภาวิชาการ และกรรมการประจำส่วนงานชุดต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

ผู้บริหารตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญ ในการถ่ายทอดความรู้และส่งเสริมพัฒนาผู้ร่วมงานเพื่อให้สามารถทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยเต็มตามศักยภาพ โดยถ่ายทอดความรู้ผ่านการประชุมผู้บริหารวิชาการ การประชุมสภาวิชาการ และการประชุมสัมมนา

สรุปสภาพการมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วมในการจัดวางระบบการควบคุมภายใน ผู้บริหารมีความตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการควบคุมต่างๆ ผู้บริหารมีการวางแผนจัดทำระบบสารสนเทศ ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ เพื่อให้ผู้บริหารส่วนภูมิภาคบุคลากรส่วนงานต่างๆได้เข้าถึงข้อมูล ทว่าระบบสารสนเทศยังมีสมบรูณ์ยังอยู่ระหว่างดำเนินการ^{๑๔๓}

^{๑๔๑} สัมภาษณ์ นางมาลีรัตน์ พัฒนตั้งสกุล รองผู้อำนวยการสำนักงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

^{๑๔๒} สัมภาษณ์ นางสาวลักษณ์ ประเสริฐศิลป์ รองผู้อำนวยการกองคลังและทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๘ กันยายน ๒๕๕๗

^{๑๔๓} สัมภาษณ์ พระมหาชำนาญ มหาชาโน (พุทธเพราะ) ดร.ผู้อำนวยการส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

๔.๒ ผลการศึกษาองค์ประกอบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พบว่า องค์ประกอบการควบคุมภายใน ๕ ด้านได้แก่

๑. สภาพแวดล้อมการควบคุม เป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดขององค์ประกอบการควบคุมภายใน เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้องค์ประกอบการควบคุมอื่นหรือการควบคุมที่มีอยู่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นเรื่องของการสร้างความตระหนักของบุคลากรให้เกิดจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบ และการสร้างบรรยากาศของการควบคุมโดยผู้บริหาร เป็นการทำให้บุคลากรยึดถือและปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจริยธรรม มีความรับผิดชอบและเข้าใจขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนเอง มีความรู้ความสามารถและมีทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ยอมรับและปฏิบัติตามนโยบายและทางการปฏิบัติงาน ปัจจัยของสภาพแวดล้อม การควบคุม ได้แก่ ความซื่อสัตย์ จริยธรรม การพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร คณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ ปรัชญาและรูปแบบการบริหารของผู้บริหาร โครงสร้างองค์กร การมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ นโยบายและวิธีบริหารงานบุคคล จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีประเด็นในการศึกษาเอกสาร และสัมภาษณ์ในการวิจัย คือ รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดวางระบบการควบคุมภายใน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ใช้แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙) ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนามหาวิทยาลัย ด้านการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในยุทธศาสตร์ที่ ๖ พัฒนาระบบการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เป้าประสงค์ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยใช้ ๖ กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ พัฒนาศักยภาพและยกระดับความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรทุก ระดับ มีตัวชี้วัด คือ ๑) จำนวนโครงการพัฒนาศักยภาพและยกระดับความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากร (Computer literacy) โดยเฉพาะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ๒) จำนวนทุนและงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร ๓) มีการวิเคราะห์ ทบทวนเกณฑ์ภาระงานขั้นต่ำของบุคลากร ๔) มีหลักเกณฑ์กำหนดภาระงาน มุ่งเน้นในแต่ละภารกิจ จำแนกงานสอน งานวิจัยงานบริการวิชาการของบุคลากรอย่างเหมาะสม ๕) มีกระบวนการส่งเสริมการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของบุคลากร

มหาวิทยาลัยออกระเบียบและประกาศอำนวยการความสะดวกในการบริหารงาน เพื่อปรับปรุง พัฒนากลไกการบริหารจัดการเพื่อก้าวสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ

๑) มีการจัดทำ /ปรับปรุง พัฒนาระเบียบว่าด้วยการจัดตั้ง การขยาย การย้าย การยกฐานะ และการยุบส่วนงาน

๒) มีกระบวนการพัฒนามหาวิทยาลัยสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ โครงการจัดการความรู้สำหรับผู้บริหาร ระดับต้น และระดับกลาง โครงการจัดการความรู้และบริหารความเสี่ยงสำหรับผู้บริหารระดับสูง

ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงาน มี ๓ ตัวชี้วัด คือ

๑) มีการสนับสนุนระบบสำนักงานอัตโนมัติ และนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างเต็มประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

๒) มีระบบและกลไกการบริหารบุคคลเพื่อการพัฒนาและจํารักรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

๓) มีระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการบริหาร การเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม

สรุปผลการดำเนินการ ดังนี้

๑) มหาวิทยาลัยกำลังดำเนินการนำระบบงานสารบัญญมาใช้ในการสำนักงาน, มหาวิทยาลัยได้นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร (MIS) มาใช้ ประกอบด้วยระบบย่อย ๘ ระบบ ได้แก่ ระบบบุคลากร ระบบเงินเดือน ระบบจัดซื้อจัดจ้าง ระบบควบคุมพัสดุ ระบบงบประมาณ ระบบการเงิน ระบบการบัญชี ระบบรักษาความปลอดภัย

๒) กลไกการบริหารบุคคลประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารงานบุคคล ๓ ฐานข้อมูลของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย (๑) ฐานข้อมูลระบบทะเบียนนิติ (๒) ฐานข้อมูลบุคลากร ฐานข้อมูลหลักสูตร ฐานข้อมูลงบประมาณ การเงิน บัญชี (๓) ฐานข้อมูลภาวะการมีงานทำของบัณฑิต

กลยุทธ์ที่ ๒๒ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษา มี ๓ ตัวชี้วัด คือ ๑) มีแผนพัฒนาส่วนงานที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาระยะยาวของมหาวิทยาลัย ๒) มีการจัดตั้งและบริหารเงินกองทุนภายในส่วนงานตามระเบียบที่มหาวิทยาลัยกำหนด ๓) มีการจัดทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัยระยะยาว ๑๕ ปี สรุปผลการดำเนินการ ดังนี้ ๑) มหาวิทยาลัยบันทึกแจ้งทุกส่วนงานจัดทำแผนพัฒนาส่วนงานให้สอดคล้องกับแผน พัฒนามหาวิทยาลัย โดยยึดตามกรอบยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในแผนฯ เป็นแนวทางในการจัดทำ และปรับปรุงแผนพัฒนาส่วนงาน ๒) มหาวิทยาลัยจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดำเนินการมาตั้งแต่ พุทธศักราช ๒๕๔๔

ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีหน่วยงานจัดการศึกษาเป็นจำนวนมากถึง ๑ ส่วนกลาง ๑๐ วิทยาเขต ๑๒ วิทยาลัยสงฆ์ ๕ ห้องเรียน ๑๑ หน่วยวิทยบริการในประเทศไทย ในการดำเนินตามแผนงาน การจัดอบรมสัมมนาต่างๆ ขององค์กรจึงจำเป็นต้องใช้งบประมาณมาก การดำเนินตามแผนงานและโครงการก็ทำได้เฉพาะกับงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้มา ถ้ามีโครงการใหม่ๆ ขึ้นมาจะลำบากที่จะหางบประมาณมาสนับสนุน ทำให้ไม่สามารถเริ่มโครงการได้ เพราะทุกอย่างขึ้นอยู่กับงบประมาณ^{๑๔๔} ในด้านวัฒนธรรมองค์กรและด้านนโยบายของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นลักษณะบนลงล่าง (Top down to bottom) นโยบายบริหารที่กำหนดจากผู้บริหารระดับสูงสั่งการลงมายังผู้บริหารระดับกลาง และต้นตามลำดับ^{๑๔๕} มหาวิทยาลัยได้ออกนโยบายไว้หลายนโยบาย บางนโยบายก็ปฏิบัติได้และบางนโยบายปฏิบัติไม่ได้ ในเรื่องของการ

^{๑๔๔} สัมภาษณ์ พระสุวรรณเมธาภรณ์, ผศ. รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗

^{๑๔๕} สัมภาษณ์ นายสรายุทธ อุดม ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

แปลงนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติจะขึ้นอยู่กับผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติเข้าใจตรงนั้นหรือไม่ การสื่อสารภายในองค์กรมีส่วนคือรวบรวมความเห็นในการดำเนินงานของผู้ปฏิบัติงานเพื่อไปเป็นนโยบายในการปฏิบัติ

สวัสดิการผู้บริหารของมหาวิทยาลัยได้ร่วมจัดสวัสดิการเสริมสร้างสุขภาพที่ดี และสร้างขวัญกำลังใจให้กับคณาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุน สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการดังนี้ ๑. จัดบรรยากาศของสถานที่ทำงานให้น่าอยู่ รวมทั้งการปรับสภาพแวดล้อมบรรยากาศในการทำงาน ๒. จัดทำระเบียบ/ประกาศเกี่ยวกับสวัสดิการของบุคลากร ๓. จัดสวัสดิการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่บุคลากร ได้แก่ สวัสดิการรถรับส่ง สวัสดิการอาหารกลางวัน ๔. เสริมสร้างสุขภาพที่ดีแก่บุคลากรทั้งในเชิงป้องกันและส่งเสริม เช่น การแข่งขันกีฬาประจำปี การตรวจสุขภาพประจำปี การจัดสถานที่ออกกำลังกาย ๕. สนับสนุนการขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้คณาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุน

คุณธรรมและจริยธรรมมีความสำคัญมากผู้บริหารทุกคนทุกระดับต้องมีโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อช่วยให้การบริหารงานในสถานศึกษารับรู้ บรรลุจุดหมาย ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาขาดคุณธรรมและจริยธรรมจะไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา ขาดความศรัทธาในตัวผู้บริหาร การบริหารงานจะต้องยึดกฎระเบียบของทางราชการสิ่งต่างๆ เหล่านี้เราสามารถพัฒนาได้ด้วยการศึกษาหาความรู้เพื่อเป็นบันไดสู่ความสำเร็จในชีวิต มีความมั่นคงในอาชีพ มีความเป็นอยู่ที่สบายกว่าคนอื่น ได้รับการยกย่องนับถือ หากผู้บริหารมีความรู้แต่ขาดคุณธรรมจะไม่เป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน ดังนั้นการบริหารงานผู้บริหารควรมีคุณธรรมในการครองตน ครองคน และครองงาน ผู้บริหารแสดงตัวเป็นแบบอย่าง ส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นความสำคัญของความซื่อสัตย์และจริยธรรม ข้อกำหนดด้านจริยธรรมเป็นนามธรรม ต้องมีการอบรมแนะนำด้วย ปัญหาคือการบังคับใช้ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานไม่ได้ดูแลเรื่องกฎระเบียบ

ความรู้ ทักษะและความสามารถของบุคลากร การกำหนดระดับความรู้ ทักษะและความสามารถบุคลากร การรับบรรจุพนักงานไม่ตรงสายงาน มีความรู้ไม่เพียงพอ ทำให้เกิดปัญหาด้านฐานข้อมูลส่วนตัวบุคคล เอกสารคำบรรยายคุณลักษณะงานของแต่ละตำแหน่งปัจจุบันใช้ตาม กพ. การแจ้งเวียนทราบด้านการโยกย้าย ปรับเปลี่ยนภาระงานอย่างเป็นทางการล่าช้า เนื่องด้วยขั้นตอนการทำงาน การระบุและแจ้งให้พนักงานทราบเกี่ยวกับความรู้ทักษะ และความสามารถที่ต้องการสำหรับการปฏิบัติงาน การแจ้งเวียนในมหาวิทยาลัยยังไม่ทั่วถึง แผนการฝึกอบรมตามความต้องการของพนักงานทั้งหมดอย่างเหมาะสม การฝึกอบรมมีน้อยมากไม่เพียงพอต่อความต้องการ การประเมินผลการปฏิบัติงานพิจารณาจากการประเมินปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของงาน และมีการระบุอย่างชัดเจนในส่วนพนักงานมีผลการปฏิบัติงานดี และส่วนที่ต้องมีการปรับปรุง การประเมินผลยังพิจารณาเฉพาะกลุ่ม ทำให้บุคลากรบางส่วนเกิดความเสียกำลังใจส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการทำงาน

โครงสร้างองค์กร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีการจัดกลุ่มบุคลากรตามสายงานที่ต้องรายงานและรับผิดชอบ การจัดองค์กรที่ดีจะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพ จัดโครงสร้างองค์การตามความเหมาะสมซึ่งขึ้นอยู่กับขนาดองค์กรและวิธีดำเนินงานตามโครงสร้างของมหาวิทยาลัยเป็นโครงสร้างการสั่งการแบบระดับบนลงระดับล่างเป็นการรวมอำนาจไว้ ณ จุดที่สูงที่สุดการกระจายอำนาจในการบริหารให้ลดหลั่นลงไประหว่างผู้บริหาร

ระดับสูงและระดับกลางเป็นหลัก^{๑๔๖} ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยนั้นจะกำหนดนโยบายและแผนงานไว้กว้าง ๆ โดยมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านคอยป้อนข้อมูลที่ถูกต้องให้พิจารณาตัดสินใจ การแบ่งส่วนงานออกเป็นหลายกอง หลายฝ่ายและมีผู้เชี่ยวชาญหลายคน ทำให้การวางแผนงานซับซ้อนขึ้น การจัดโครงสร้างและสายงาน การบังคับบัญชาที่ชัดเจนและเหมาะสมกับขนาดและลักษณะการดำเนินงานของหน่วยงานโครงสร้างองค์กรมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยและยังไม่ชัดเจน^{๑๔๗}

การมอบอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบ ผู้บริหารไม่มีเวลาเพียงพอที่จะปฏิบัติภารกิจทุกอย่างด้วยตัวเอง จึงต้องมอบความรับผิดชอบบางส่วนให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ในการมอบอำนาจหน้าที่ ความล้มเหลวในการมอบอำนาจหน้าที่ หรือการมอบอำนาจหน้าที่อย่างไม่มีประสิทธิภาพก็จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อการบริหารหน่วยงาน เหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งสำหรับการมอบอำนาจหน้าที่ ในภารกิจเฉพาะ ให้กับคนอื่น การมอบหมายอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับบุคคลที่เหมาะสมและเป็นไปอย่างถูกต้อง บุคลากรที่มีทักษะหรือความชำนาญในเรื่องนั้นๆ การมอบอำนาจหน้าที่ให้บุคคลเหล่านี้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน และมีการแจ้งให้พนักงานทุกคนทราบ การมอบอำนาจหน้าที่จะมอบตามภาระงานตามตำแหน่งเป็นหลัก^{๑๔๘}

นโยบายวิธีบริหารด้านบุคลากร การกำหนดมาตรฐานหรือข้อกำหนดในการว่าจ้างบุคลากรที่เหมาะสม โดยเน้นถึงการศึกษา ประสบการณ์ ความซื่อสัตย์และมีจริยธรรมอยู่ระหว่างดำเนินการ มีการจัดปฐมนิเทศให้กับพนักงานใหม่ และจัดฝึกอบรมพนักงานทุกคนไม่สม่ำเสมอและต่อเนื่องและไม่เพียงพอ เนื่องจากปัญหาในหลายๆด้าน ทั้งขาดแคลนบุคลากรที่สามารถจัดฝึกอบรมขาดงบประมาณ เพราะการจัดฝึกอบรมแต่ละครั้งต้องใช้งบประมาณสูง เนื่องด้วยเรามีหน่วยการศึกษาย่อยจำนวนมากกระจายอยู่ทั่วประเทศ ต้องมีค่าใช้จ่ายทางการเดินทาง และที่พักอาศัย อีกทั้งภาระงานที่ล้นมือ ของพนักงานบางหน่วยงานทำหลายหน้าที่ ทำบัญชีและการเงิน ทำวาระการประชุม การเลื่อนตำแหน่งและอัตราเงินเดือน และการโยกย้ายขึ้นอยู่กับการประเมินผลการปฏิบัติงานอยู่ยังไม่มีหลักเกณฑ์เป็นรูปธรรมชัดเจน บุคลากรบางคนอาจรู้สึกไม่มีความยุติธรรม การประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานได้พิจารณาถึงความซื่อสัตย์และจริยธรรมอยู่ระหว่างดำเนินการ การลงโทษทางวินัยและแก้ไข้ปัญหา เมื่อมีการไม่ปฏิบัติตามนโยบายหรือข้อกำหนดด้านจริยธรรมนั้นเป็นการรับรู้ผิดชอบชั่วดี และจิตสำนึกส่วนตัวบุคคล จึงไม่มีบทลงโทษที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร

กลไกในการวัดการประเมินและตรวจสอบประสิทธิภาพประสิทธิผลของการดำเนินการ การติดตามและตรวจสอบการทำงานของมหาวิทยาลัย ยังขาดความต่อเนื่อง เนื่องด้วยงบประมาณ และ บุคลากรจากส่วนกลางที่จะส่งไปคอยดูแลติดตามมีจำนวนไม่เพียงพอ^{๑๔๙} ระบบ

^{๑๔๖} สัมภาษณ์ พระมหาศรีทนต์ สมจาโร ผู้อำนวยการกองแผนงาน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗

^{๑๔๗} สัมภาษณ์ นายสรายุทธ อุดม ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

^{๑๔๘} สัมภาษณ์ นางสาวเขมิกา ทองอารีกุล หัวหน้าฝ่ายคลังและพัสดุ วิทยาเขตนครราชสีมา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

^{๑๔๙} สัมภาษณ์ นางมาลีรัตน์ พัฒนตั้งสกุล รองผู้อำนวยการสำนักงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

กลไกสำคัญที่ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนงาน/แผนปฏิบัติการไปใช้ในการกำกับปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยตามพันธกิจ ๕ ข้อ ๑. ผลิตบัณฑิต ๒. ส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าวิจัยให้ก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ๓. ให้บริการในรูปแบบที่หลากหลาย ๔. ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าทางวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมในประชาคมโลกด้านพระพุทธศาสนา ๕. บริการและพัฒนาบุคลากร โดยยึดหลักการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ตามหลักธรรมาภิบาล มีคณะกรรมการตรวจสอบหรือคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ และมีการกำกับดูแล การปฏิบัติงานภายในองค์กรตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนด ยิ่งขาดความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ปัจจุบันหน่วยงานยังไม่ได้จัดทำเรื่องแนวความคิดการจัดวางระบบการควบคุมภายใน เพียงแต่เป็นการปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบข้อบังคับ ของหน่วยงาน ซึ่งยังไม่ได้นำหลักการดังกล่าวมาเป็นหลักการแนวความคิดการควบคุมภายในที่เป็นคู่มือหรือแนวปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของบุคลากรในหน่วยงาน ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากนัก

ปัจจุบัน สำนักงานตรวจสอบภายในของหน่วยงาน กำลังทำการศึกษาข้อมูลในด้านนี้ ซึ่งเป็นการทำงานที่จะต้องถือเป็นภารกิจอย่างหนึ่ง เนื่องจากโครงสร้างส่วนงานเพิ่มเริ่มก่อตั้งเมื่อปี ๒๕๕๗ ที่ผ่านมา แต่ส่วนตรวจสอบก็ยังไม่ได้ทำหน้าที่ตรวจสอบอย่างเต็มตัว เนื่องด้วยต้องช่วยทางการเงินของมหาวิทยาลัยให้เป็นปัจจุบัน^{๑๕๐}

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การควบคุมภายในด้านสภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมของการควบคุมเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสร้างความตระหนักและบรรยากาศของการควบคุม ให้บุคลากรภายในของมหาวิทยาลัย เกิดจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบ และเข้าใจขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนเอง^{๑๕๑} ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารทั้ง ๓ ระดับ โดยสภาพแวดล้อมของการควบคุม สามารถแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้ ๑. Soft Control เป็นการควบคุมโดยการสร้างจิตสำนึกและคุณภาพที่มองไม่เห็น เช่น ความซื่อสัตย์ ความโปร่งใส การมีภาวะความเป็นผู้นำ การมีจริยธรรม นั้นต้องอาศัย การมีส่วนร่วมทางการให้ข้อมูล และการมีส่วนร่วมในการเปิดรับความคิดเห็น เพื่อช่วยในการกำหนดทิศทาง ร่วมคิด ร่วมสร้าง ร่วมในการแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา หรือประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ๒. Hard Control เป็นการควบคุมโดยกำหนดโครงสร้าง นโยบาย และระเบียบวิธีปฏิบัตินั้น ต้องการการมีส่วนร่วมทางการให้ข้อมูล และการมีส่วนร่วมในการเปิดรับความคิดเห็นเป็นหลัก การเพิ่มองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้ชัดเจนและแพร่หลายมีระเบียบกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนที่สามารถนำไปใช้ได้จริงจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด

๒. การประเมินความเสี่ยง เพื่อทราบถึงกระบวนการระบุความเสี่ยงการวิเคราะห์ และการบริหารความเสี่ยง ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการประเมินความเสี่ยง การระบุความเสี่ยง ปัญหา ความเข้าใจในเรื่องของความเสี่ยง ปัญหาความรู้ในการจัดการความเสี่ยง เป็นส่วนร่วมที่เกี่ยวกับ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในระดับกิจกรรม และวัตถุประสงค์นี้สอดคล้องและสนับสนุนวัตถุประสงค์ระดับ การกำหนดวัตถุประสงค์ระดับกิจกรรม ชัดเจน ปฏิบัติได้ วัดผลได้ การ

^{๑๕๐} สัมภาษณ์ นางมาลีรัตน์ พัฒนตั้งสกุล รองผู้อำนวยการสำนักงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

^{๑๕๑} สัมภาษณ์ นาย สรยุทธ อุทุม ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงานของหน่วยงานอย่างชัดเจน และวัดผลได้ มหาวิทยาลัยมีผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้ชี้ทิศทางที่องค์กรจะมุ่งไปสู่วัตถุประสงค์และเป้าหมายแล้ว มอบหมายผู้รับผิดชอบการกำหนดปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ และยังขาดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก การเก็บรวบรวมข้อมูล การบันทึกข้อมูล การวิเคราะห์และรายงานผลแก่ผู้บริหารยังไม่มีแบบแผนกำหนดชัดเจน ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงผลการปฏิบัติงานขององค์กร ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการประเมินความเสี่ยง แต่ยังไม่มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในเรื่องระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง และการประเมินความเสี่ยง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้งาน คณะจารย์มีการประชุมตกลงเนื้อหา แนวทางการสอน เอกสารตำราการสอน เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีหน่วยการศึกษาย่อยมากมาย อาจารย์จำนวนมาก^{๑๕๒} พระราชบัญญัติของ มจร กำหนดไว้ชัดเจนว่า ผู้บริหารระดับสูงตั้งแต่อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการต่าง ๆ ต้องเป็นพระสงฆ์ เมื่อเป็นพระสงฆ์แล้วเมื่อได้รับการบรรจุเป็นบุคลากรผู้ที่เข้ามาใหม่ มีประสบการณ์น้อย การจะขึ้นมาเป็นผู้บริหาร ยังไม่มีประสบการณ์ มหาวิทยาลัยจึงควรจัดการฝึกอบรมให้เป็นระบบว่าผู้ที่เข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารระดับต้น ระดับกลาง ระดับสูง ควรจะต้องผ่านหลักสูตรการอบรมอย่างไรมา ซึ่งเป็นข้อจำกัดของมหาวิทยาลัยที่จะหาบุคลากรที่เป็นพระสงฆ์ซึ่งผ่านการอบรมหลักสูตรนั้นๆมาดำรงตำแหน่งสำคัญได้

วัตถุประสงค์ระดับหน่วยงาน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ของการดำเนินงานในระดับกิจกรรม อย่างชัดเจน ปฏิบัติได้ มหาวิทยาลัยมีผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้ชี้ทิศทางที่องค์กรจะมุ่งไปสู่วัตถุประสงค์และเป้าหมายแล้วมอบหมายผู้รับผิดชอบการกำหนดปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ และยังขาดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก การเก็บรวบรวมข้อมูล การบันทึกข้อมูล การวิเคราะห์และรายงานผลแก่ผู้บริหารยังไม่มีแบบแผนกำหนดชัดเจน ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงผลการปฏิบัติงานขององค์กร ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงาน ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการประชุมชี้แจงแผนพัฒนามหาวิทยาลัย ระยะที่ ๑๑ ถึงวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และเป้าหมายของกลยุทธ์ และได้มอบแผนพัฒนาแก่ผู้บริหารพร้อมทั้งมอบแผนพัฒนามหาวิทยาลัยแก่คณะ วิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ โครงการขยายห้องเรียน และหน่วยวิทยบริการทุกแห่ง แจ้งทุกส่วนงานจัดทำและปรับปรุงแผนและกำหนดภาระงานให้สอดคล้องกับแผนพัฒนามหาวิทยาลัย นำแผนพัฒนาเผยแพร่ทางเว็บไซต์

วัตถุประสงค์ระดับกิจกรรม การกำหนดวัตถุประสงค์ระดับกิจกรรมของหน่วยงาน ได้แก่ พันธกิจ ผลิตบัณฑิต ผลิตและพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๙ ประการ คือ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ใฝ่รู้ใฝ่คิด เป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีศรัทธา อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีโลกทัศน์กว้างไกล มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเอง ให้เทียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในระดับกิจกรรม และวัตถุประสงค์นี้สอดคล้องและสนับสนุน วัตถุประสงค์ระดับกิจกรรม การกำหนดวัตถุประสงค์ระดับกิจกรรม ชัดเจน ปฏิบัติได้ วัดผลได้ การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงานของหน่วยงานอย่างชัดเจน และวัดผลได้ มหาวิทยาลัย

^{๑๕๒} สัมภาษณ์ พระมหาศรีทนต์ สมจาโร ผู้อำนวยการกองแผนงาน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗

มีผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้ชี้ทิศทางที่องค์กรจะมุ่งไปสู่วัตถุประสงค์และเป้าหมายแล้วมอบหมายผู้รับผิดชอบการกำหนดปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ และยังขาดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก การเก็บรวบรวมข้อมูล การบันทึกข้อมูล การวิเคราะห์และรายงานผลแก่ผู้บริหารยังไม่มีแบบแผน กำหนดชัดเจนที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงผลการปฏิบัติงานขององค์กร ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการประเมินความเสี่ยง แต่ยังไม่มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในเรื่องระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง และการประเมินความเสี่ยงจากผลการประเมินคุณภาพ การศึกษาภายในระดับสถาบัน (สกอ.) จะพบว่า ผลการประเมินในมุมมองตาม ๙ องค์ประกอบคุณภาพ องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “พอใช้” มีจำนวน ๒ องค์ประกอบ คือ ด้านปรัชญาปณิธาน วัตถุประสงค์และแผนการดำเนินงาน และด้านการเงินและงบประมาณ ส่วนองค์ประกอบที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ “ต้องปรับปรุง” จำนวน ๑ องค์ประกอบ คือ ด้านการวิจัย ส่วนผลการประเมินในมุมมองตามมาตรฐานการอุดมศึกษาพบว่า มาตรฐานที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ “ต้องปรับปรุง” มีจำนวน ๑ มาตรฐานคือ ด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ และผลการประเมินในมุมมองตามการบริหาร พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ “พอใช้” มีจำนวน ๑ ด้าน คือ ด้านการเงิน และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ “ต้องปรับปรุง” มีจำนวน ๑ ด้าน คือ ด้านบุคลากร การเรียนรู้ และวัฒนธรรม ส่วนในเรื่องของการบริหารความเสี่ยง ภาพรวมทั่วมหาวิทยาลัย อยู่ที่ระดับที่ ๑๑ สาเหตุคือไม่มีการทำในเรื่องของการบริหารความเสี่ยง ปัจจัยก็คือความไม่เข้าใจตั้งแต่ระดับผู้บริหารลงมา แม้แต่ในส่วนกลางก็ตาม และเป็นเรื่องใหม่สำหรับองค์กรเป็นเรื่องที่ยังไม่คุ้น และไม่เห็นความสำคัญ ส่วนงานต่างๆ ไม่ทำ เกณฑ์การชี้วัดของงานประกัน คือ ต้องมีการบริหารความเสี่ยงของส่วนงาน ส่วนงานส่วนใหญ่ที่ประเมินที่ทำงานที่สุดคือตั้งคณะกรรมการอย่างเดียวและกรรมการไม่ประชุม เพราะว่าแค่หนึ่งคะแนนเพราะว่าข้อต่อไปท้ายากจะต้องประชุมระบุความเสี่ยงสูงสุด ที่ไม่ทำเพราะไม่เข้าใจความเสี่ยง เพราะผู้บริหารมองแล้วว่าใช้ปัญหาเพราะว่าความเสี่ยงยังไม่เกิด แต่ส่วนใหญ่จะมองว่าอะไรที่เป็นปัญหาแล้วสำคัญว่า

การระบุและประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากปัจจัยภายในและภายนอก เช่น การปรับลดบุคลากร การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ การเกิดภัยธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคม มหาวิทยาลัยยังระบุความเสี่ยงไม่ทันต่อสถานการณ์ภายนอกที่เปลี่ยนไปเนื่องด้วยลำดับขั้นตอนหลายขั้นตอนในการทำงานระบบการอนุมัติให้ดำเนินการต่างๆยังไม่คล่องตัว^{๑๕๓} ถ้าเราสามารถจัดกรู๊ปหน่วยงานหรือกิจกรรมที่มีลักษณะเดียวกัน หรือเฉพาะเจาะจงกับกลุ่มหน่วยงานกิจกรรม การกำหนดปัจจัยเสี่ยงและเกณฑ์ความเสี่ยงก็จะเหมาะสมยิ่งขึ้น^{๑๕๔} เช่น หน่วยงานวิชาการ หน่วยงานดำเนินการ กิจกรรมจัดซื้อจัดจ้าง กิจกรรม การเงิน การจัดทำแผนกลยุทธ์ การสื่อสารแผน การติดตามประเมินผลในปีแรก ๆ ของการทำ Risk Assessment เพื่อวางแผน อาจใช้ปัจจัยเพียงไม่กี่ตัวก่อนก็ได้ โดยพยายามให้ครอบคลุม ๕ องค์ประกอบของการ

^{๑๕๓} สัมภาษณ์ ผศ.ดร.อิทธิพล แก้วพิลา ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗

^{๑๕๔} สัมภาษณ์ นายสนธิ ไชยวงศ์คต ที่ปรึกษาอธิการบดีด้านบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

ควบคุม^{๑๕๕} และเมื่อมีการลงไป Audit Finding ก็ควรสะสมและจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ในการประเมินความเสี่ยงในอนาคตต่อไป ในทางปฏิบัติ ท่านสามารถใช้ข้อมูลจาก แหล่งข้อมูลที่มีการจัดเก็บอยู่แล้ว ได้แก่ สำนัก กอง ศูนย์ ที่มีหน้าที่รวบรวมข้อมูลดังกล่าว เช่น กอง การเจ้าหน้าที่ สำนักงานเลขาฯ ฝ่ายแผนและประเมินผล เป็นต้น

ความเสี่ยงเพื่อนำไปประยุกต์ใช้งาน คณาจารย์มีการประชุมตกลงเนื้อหา แนวทางการ สอน เอกสารตำราการสอน เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีหน่วยการศึกษาย่อยมากมาย อาจารย์จำนวนมาก^{๑๕๖}

การกำหนดวิธีการควบคุมเพื่อป้องกันความเสี่ยง เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สาเหตุ ของความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและกำหนดวิธีการควบคุมเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยง มีการพิจารณา ความคุ้มค่าของต้นทุนที่จะเกิดขึ้นจากการกำหนดวิธีการควบคุมเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยง การแจ้งให้บุคลากรทุกคนทราบเกี่ยวกับวิธีการควบคุมเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยง โดยเพิ่มองค์ ความรู้ในการกำหนดวิธีการควบคุม มีการติดตามผลการปฏิบัติตามวิธีการควบคุมที่กำหนดเพื่อ ป้องกันหรือลดความเสี่ยง ไม่ต่อเนื่อง ไม่สม่ำเสมอ^{๑๕๗} ส่วนงานตรวจสอบที่รับผิดชอบยังไม่สามารถ ทำงานได้เต็มที่ เนื่องจากมีภาระงานอื่นที่ต้องทำก่อนเช่น การช่วยทำบัญชีให้ทันเป็นปัจจุบัน เพื่อส่ง งบการเงินต่อสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน^{๑๕๘} เพิ่มองค์ความรู้ในการติดตามผล

สรุป การประเมินความเสี่ยงเพื่อทราบถึงกระบวนการระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ และการบริหารความเสี่ยง มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงานของหน่วยงาน ยังไม่ชัดเจนพอในด้านหน้าที่รับผิดชอบ หรือระยะเวลาในการดำเนินงานที่แน่นอน^{๑๕๙} ควรมีการ ดำเนินการสม่ำเสมอ มีคู่มือการปฏิบัติที่ชัดเจน และควรมีการสร้างองค์ความรู้ด้านความเสี่ยง การติดตามผลการปฏิบัติตามวิธีการควบคุมที่กำหนดเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงไม่ต่อเนื่อง ไม่สม่ำเสมอ^{๑๖๐} ส่วนงานตรวจสอบที่รับผิดชอบยังไม่สามารถทำงานได้เต็มที่^{๑๖๑} เพิ่มองค์ความรู้ใน การติดตามผล เป็นต้น

---

^{๑๕๕} สัมภาษณ์ นางสาวกร ปกครอง นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดิน ๘ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, ๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

^{๑๕๖} สัมภาษณ์ พระมหาศรีทนต์ สมจาโร ผู้อำนวยการกองแผนงาน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗

^{๑๕๗} สัมภาษณ์ นางสาวเขมิกา ทองอารีกุล หัวหน้าฝ่ายคลังและพัสดุ วิทยาเขตนครราชสีมา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

^{๑๕๘} สัมภาษณ์ นายสนธิ ไชยวงศ์คต ที่ปรึกษาอธิการบดีด้านบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

^{๑๕๙} สัมภาษณ์ พระมหาปริดา ขนดีโสภณ,ดร. ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ วิทยาเขตนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๙ ตุลาคม ๒๕๕๗.

^{๑๖๐} สัมภาษณ์ นาย สรายุทธ อุดม ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๑๖๑} สัมภาษณ์ นางมาลีรัตน์ พัฒนตั้งสกุล รองผู้อำนวยการสำนักงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

๓. กิจกรรมการควบคุมเป็นการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับ การกำหนดวิธีการควบคุม เพื่อป้องกันความเสี่ยง ควรเพิ่มองค์ความรู้ด้านการควบคุม ความรู้ในการกำหนดวิธีการควบคุม^{๑๖๒} ส่วนงานตรวจสอบที่รับผิดชอบยังไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ เนื่องจากมีภาระงานอื่นที่ต้องทำก่อน เพิ่มองค์ความรู้ในการติดตามผล^{๑๖๓} กำหนดวิธีการควบคุมเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยง จะช่วยลดระดับความเสี่ยงลงได้ แต่อย่างไรก็ตามภายหลังการลดความเสี่ยงลงแล้วก็ควรมีการประเมินความเสี่ยงอีกครั้ง เพื่อให้มั่นใจว่าวิธีการดังกล่าวสามารถลดความเสี่ยงลงได้ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ การกำหนดการควบคุมเพื่อป้องกันความเสี่ยงในมหาวิทยาลัย จะเป็นหลักประกันส่วนหนึ่งที่สามารถทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยบรรลุเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากการบริหาร ความเสี่ยงเป็นการวิเคราะห์และคาดการณ์ในอนาคตภายใต้หลักเหตุและผล เพื่อกำหนดหลักการและวิธีการการกำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์และผลการประเมินความเสี่ยง บุคลากรทุกคนทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจกรรมการควบคุม การกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และวงเงินอนุมัติของผู้บริหารแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจนและเป็นลายลักษณ์อักษร มีมาตรการป้องกันและดูแลรักษาทรัพย์สินอย่างรัดกุมและเพียงพอ กิจกรรมควบคุมเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการ ซึ่งทำให้องค์กรได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ กิจกรรมควบคุมไม่ได้ทำให้ง่ายสำหรับผลประโยชน์ของตนเอง หรือเพราะว่าเป็นเหมือนการทำสิ่งที่ถูกต้องหรือเหมาะสม ผู้บริหารจำเป็นต้องทำเพื่อให้แน่ใจว่าได้บรรลุเป้าหมาย กิจกรรมควบคุมเป็นเหมือนกลไกสำหรับการบริหารความสำเร็จของวัตถุประสงค์และถูกสร้างในกระบวนการบริหารโดยตรง^{๑๖๔} การแบ่งแยกหน้าที่การปฏิบัติงานที่สำคัญหรืองานที่เสี่ยงต่อความเสียหายตั้งแต่ต้นจนจบ^{๑๖๕} เช่น การอนุมัติ การบันทึกบัญชี และการดูแลรักษาทรัพย์สิน สืบเนื่องจากหน่วยการศึกษาย่อย จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ บุคลากรตำแหน่งการเงินและบัญชีเป็นคนเดียวกัน จึงทำให้เกิดการทุจริตได้^{๑๖๖} และข้อกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร และบทลงโทษกรณีฝ่าฝืนในเรื่องการมีผลประโยชน์ทับซ้อนโดยอาศัยอำนาจหน้าที่มี แต่การบังคับใช้ยังไม่จริงจังและเป็นมาตรฐานเดียวกัน^{๑๖๗} อีกประการการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัย ยังไม่ได้มีการจัดวางอย่างเป็นระบบ กิจกรรมการควบคุมจึงยังไม่สามารถกระทำได้อย่างเต็มที่^{๑๖๘} กิจกรรมควบคุมจะป้องกันความเสี่ยงจะ

^{๑๖๒} สัมภาษณ์ นางเสาวลักษณ์ ประเสริฐศิลป์ รองผู้อำนวยการกองคลังและทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

^{๑๖๓} สัมภาษณ์ พระมหาสันติ อธิภทฺโท รองผู้อำนวยการกองกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗

^{๑๖๔} สัมภาษณ์ นางสาวกร ปกครอง นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดิน ๘ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, ๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

^{๑๖๕} สัมภาษณ์ ดร.ยุทธนา พูนเกิดมะเริง ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป วิทยาเขตนครราชสีมา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

^{๑๖๖} สัมภาษณ์ นายวีระ สิริเสรีภาพ หัวหน้าฝ่ายวางแผนและวิชาการ วิทยาเขตเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๑ กันยายน ๒๕๕๗

^{๑๖๗} สัมภาษณ์ นาย สรายุทธ อุดม ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

^{๑๖๘} สัมภาษณ์ นางสาวกร ปกครอง นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดิน ๘ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, ๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

เกิดขึ้นตลอดองค์กรในทุกระดับชั้นและในทุกหน้าที่ กิจกรรมควบคุมเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงาน การเงิน การคลัง พัสดุ กระบวนการซึ่งองค์กรต้องการเพื่อจะนำไปสู่การประสบความสำเร็จบรรลุพันธกิจขององค์กร^{๑๖๔}

๔. สารสนเทศและการสื่อสาร การจัดให้มีระบบสารสนเทศและสายการรายงานสำหรับการบริหารและตัดสินใจของฝ่ายบริหาร ข้อมูลสำหรับการบริหารและการตัดสินใจของผู้บริหาร อยู่ในระหว่างดำเนินการทำให้หน่วยงานยังไม่มีระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการดังกล่าว (Management Information System : MIS) ทำให้ขาดเครื่องมือในการตัดสินใจของผู้บริหาร เสียเวลา ทิศทางการทำงานไม่ตรงกัน เกิดการทำงานซ้ำซ้อน ยังไม่มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ทั้งด้านการเงินการบัญชี ทรัพย์สิน ติดตามประเมินผล ว่าในแต่ละหน่วยการศึกษามีการปฏิบัติการ ถูกกฎระเบียบหรือไม่ ที่มีข้อบกพร่อง และมีการทุจริต^{๑๖๕} ข้อมูลสำหรับการบริหารและการตัดสินใจของผู้บริหาร ระบบสารสนเทศที่มหาวิทยาลัยได้ลงทุนไปนั้นยังใช้ได้ไม่เต็มที่ ระบบสารสนเทศของเรารองรับการใช้ วิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ (การนำระบบสื่อสารผ่านดาวเทียมมาใช้ในการสื่อสารภาพ เสียง และข้อมูล เพื่อประโยชน์ในการประชุมทางธุรกิจหรือสัมมนาในระยะไกลระหว่างกลุ่มบุคคลที่อยู่ต่างสถานที่ให้สามารถ ร่วมประชุมสนทนาโต้ตอบกันได้พร้อมทั้งเห็นภาพผู้เข้าร่วมประชุม และยังสามารถแสดงภาพต่างๆ ประกอบ การประชุมได้อีกด้วย นอกเหนือจากการประชุมหรือสัมมนา แล้ววิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ยังสามารถนำไปใช้ ในการฝึกอบรม และช่วยสนับสนุนการนำเสนอต่างได้) แต่ยังไม่ได้นำมาใช้งาน^{๑๖๖} ผู้บริหารระดับสูงและบุคลากรด้านต่างๆ ในแต่ละวิทยาเขตต้องเดินทางมาประชุม ณ.ส่วนกลาง จังหวัดอยุธยาเป็นประจำทุกๆ เดือน ผลเสียคือเกิดความเสี่ยงทั้งในการเดินทาง และมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง^{๑๖๗} การจัดทำและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานการเงิน และการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ยังไม่ครบถ้วน และไม่เป็นปัจจุบัน เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงของกฎระเบียบต่างๆ มหาวิทยาลัยการจัดเก็บข้อมูล/เอกสารประกอบการจ่ายเงินและการบันทึกบัญชีไม่ครบถ้วนในหน่วยย่อย ซึ่งทางมหาวิทยาลัยก็พยายามดำเนินการอยู่^{๑๖๘}

ผู้บริหารมีส่วนร่วมในระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการตัดสินใจตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยประกอบด้วย

๑. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนการสอน

- ระบบทะเบียนและวัดผล
- ระบบ E learning

^{๑๖๔} สัมภาษณ์ พระราชวรเมธี ดร.รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

^{๑๖๕} สัมภาษณ์ นางสาวอรพินธุ์ ขาดีอุปสร คณะกรรมการการเงินและทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒ ตุลาคม ๒๕๕๗

^{๑๖๖} สัมภาษณ์ พระราชวรเมธี, ดร.รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

^{๑๖๗} สัมภาษณ์ พระมหาปริตตา ขนดีโสภณ,ดร. ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ วิทยาเขตนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๙ ตุลาคม ๒๕๕๗

^{๑๖๘} สัมภาษณ์ นางสาวลักขณ์ ประเสริฐศิลป์ รองผู้อำนวยการกองคลังและทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

๒. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารห้องสมุด

- ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (VTLS)

๓. ระบบสารสนเทศด้านการวิจัย

- ระบบฐานข้อมูลงานวิจัย
- ระบบฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์
- ระบบสืบค้น ฐานข้อมูล ThaiLIS

๔. ระบบสารสนเทศบริหารงานบุคคล (MIS)

๕. ระบบงบประมาณ พัสดุ การเงินและบัญชี (MIS)

คณะกรรมการดำเนินการการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยนำข้อมูลที่ได้จากระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารไปใช้ในการประกันคุณภาพ ซึ่งระบบสารสนเทศบริหารงานบุคคล (MIS) และระบบงบประมาณ พัสดุ การเงินและบัญชี (MIS) อยู่ระหว่างดำเนินการ

สภามหาวิทยาลัยประเมินผลการบริหารงานของมหาวิทยาลัยและผู้บริหารนำผลการประเมินไปปรับปรุงการบริหารงานอย่างเป็นรูปธรรม มีการกำหนดประเด็นความรู้และเป้าหมายของการจัดการความรู้ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัยอย่างน้อยครอบคลุมพันธกิจด้านการผลิตบัณฑิตและด้านการวิจัย กองวิชาการ สำนักงานอธิการบดี แบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นเทคนิคและแนวปฏิบัติที่ดีในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ เพื่อค้นหาเทคนิคและวิธีการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศประจำกองวิชาการ จำนวน ๓ ครั้ง ระหว่างวันที่ ๗ มกราคม - ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยมีบุคลากรกองวิชาการเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มหาวิทยาลัยเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีไปสู่คณาจารย์ นักวิจัย และบุคลากรสายปฏิบัติการผ่านทางเว็บไซต์การจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัย

๕. การติดตามประเมินผล (Monitor) คือ การติดตามประเมินผลทางการควบคุมภายใน เป็นการประเมินผลตามหลักการควบคุมโดยเริ่มตั้งแต่ การประเมินสภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง การประเมินกิจกรรมการควบคุม การประเมินสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งมหาวิทยาลัยมีการติดตามประเมินผล (Monitor) ทางการศึกษาแล้ว^{๑๗๔} ส่วนการติดตามผลของมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปที่ใช้อยู่เป็นแบบ (Follow up) เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของการแผนงาน ตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของแผนงาน ว่ามีมากน้อยเพียงใด^{๑๗๕} เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น จึงเป็นกระบวนการบ่งชี้ถึงคุณภาพของการทำงาน การเปรียบเทียบแผนและผลการดำเนินงาน และรายงานให้ผู้กำกับดูแลทราบเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มหาวิทยาลัยมีการติดตามประเมินผล ไม่สม่ำเสมอ^{๑๗๖} ส่งผลให้การทำงานไม่จริงจังและไม่ต่อเนื่อง การปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ ส่วนการประเมินผลอาจจะประเมินได้ในทุกช่วงของแผนงาน/โครงการ นับตั้งแต่ก่อน ตัดสินใจจัดทำ แผนงาน/โครงการ ขณะดำเนินงานในจุดต่าง ๆ

^{๑๗๔} สัมภาษณ์ พระศรีคัมภีร์ญาณ รศ. ดร. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

^{๑๗๕} สัมภาษณ์ พระราชสีมาภรณ์ รองอธิการบดีวิทยาเขตนครราชสีมา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

^{๑๗๖} สัมภาษณ์ พระมหาทองคำ ฐิตเปโม ผู้อำนวยการกองกิจการวิทยาเขต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๙ ตุลาคม ๒๕๕๗

และเมื่อสิ้นสุดแผนสิ้นปีงบประมาณ หรือแผนงาน/โครงการดำเนินการแล้วเสร็จ กรณีผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผน มีการดำเนินการแก้ไขยังไม่ทันกาลเนื่องด้วยปัจจัยหลายอย่าง จำนวนบุคลากรที่จะคอยติดตามประเมินผลไม่เพียงพอ ภาระงานที่ล้นมืออยู่แล้ว องค์ความรู้ที่จะติดตามอย่างมีระบบ ระเบียบวิธียังไม่เพียงพอ^{๑๗๗}

การติดตามประเมินผลการตรวจสอบภายนอกของมหาวิทยาลัย โดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นผู้สอบบัญชีและงบการเงินของมหาวิทยาลัยในรอบปีตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรการติดตามและตรวจสอบในการดำเนินงานขององค์กรเป็นไปตามกฎระเบียบข้อบังคับ ผู้บริหารมีส่วนร่วมโดยได้รับแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนานิสิต เพื่อจัดทำและประเมินแผนการจัดโครงการและจัดกิจกรรมพัฒนานิสิต ผลการประเมินแผนการจัดโครงการและกิจกรรมพัฒนานิสิตประจำปีการศึกษา ๒๕๕๖ ตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ ๑ ร้อยละของโครงการ/กิจกรรม พัฒนานิสิตที่ดำเนินการบรรลุเป้าหมาย มีเป้าหมายตามแผน ร้อยละ ๘๐ มีผลการดำเนินงานร้อยละ ๘๖.๒๑ บรรลุเป้าหมาย ตัวบ่งชี้ที่ ๒ จำนวนมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติที่มีการดำเนินการผ่านโครงการ/กิจกรรมการพัฒนานิสิต มีเป้าหมายตามแผน ๕ ด้าน ผลการดำเนินงาน ๖ ด้าน บรรลุเป้าหมาย ตัวบ่งชี้ที่ ๓ จำนวนโครงการ/กิจกรรมที่นิสิตได้ดำเนินการตามกระบวนการคุณภาพ PDCA มีเป้าหมาย ๒๕ โครงการ/กิจกรรม ผลการดำเนินโครงการ ๑๐ ไม่บรรลุเป้าหมาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยแบ่งออกเป็นระดับการมีส่วนร่วม ๔ ระดับ ที่อยู่ใน ๕ องค์ประกอบของการควบคุมภายใน เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๑๕ รูป/คน ซึ่งเป็นแบ่งออกเป็น ผู้บริหารบริหารระดับต้น ผู้บริหารบริหารระดับกลาง และ ผู้บริหารบริหารระดับสูง ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างคำนวณได้ตามสูตรของ Taro Yamane รวมแบบสอบถามที่เก็บคืนได้ รวม ๑๙๖ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๑๖ ของแบบสอบถามทั้งหมด ผู้วิจัยนำผลคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสถิติสำเร็จรูป นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ประกอบด้วย

๔.๒.๑. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลหลักโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง รายได้ ระยะเวลาในการทำงาน สถานที่ทำงาน มีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ที่นำเสนอในการวิจัยครั้งนี้ดังต่อไปนี้

^{๑๗๗} สัมภาษณ์ นางมาลีรัตน์ พัฒนตั้งสกุล รองผู้อำนวยการสำนักงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
บรรพชิต	๕๓	๒๗.๐๔
ฆราวาส	๑๔๓	๗๒.๙๖
รวม	๑๙๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้บริหารมีสถานภาพเป็นฆราวาส จำนวน ๑๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๙๖ และเป็นบรรพชิต จำนวน ๕๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๐๔

ตารางที่ ๔.๒ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

จำแนกตามอายุ	จำนวน	ร้อยละ
๒๐-๓๐ ปี	-	-
๓๑-๔๐ ปี	๒๗	๑๓.๗๘
๔๑-๕๐ ปี	๙๑	๔๖.๔๓
๕๑ ปีขึ้นไป	๗๘	๓๙.๗๙
รวม	๑๙๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ผู้บริหารมีอายุ ๔๑-๕๐ ปี จำนวน ๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๔๓ รองลงมา มีอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๗๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๗๙ และมีอายุ ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๗๘

ตารางที่ ๔.๓ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

จำแนกระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
อนุปริญญา	๕	๒.๕๕
ปริญญาตรี	๓๑	๑๕.๘๒
ปริญญาโท	๑๑๓	๕๗.๖๕
ปริญญาเอก	๔๗	๒๓.๙๘
รวม	๑๙๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ผู้บริหารสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน ๑๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๖๕ รองลงมา ปริญญาเอก จำนวน ๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๙๘ ระดับปริญญาตรี จำนวน ๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๘๒ และอนุปริญญา จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๕๕

ตารางที่ ๔.๔ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง

จำแนกตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหารระดับต้น	๙๘	๕๐.๐๐
ผู้บริหารระดับกลาง	๕๓	๒๗.๐๔
ผู้บริหารระดับสูง	๔๕	๒๒.๙๖
รวม	๑๙๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ผู้บริหารมีตำแหน่งทางการบริหาร ระดับต้น จำนวน ๙๘ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๕๔ รองลงมา ผู้บริหารระดับกลาง จำนวน ๕๓ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๐๔ และผู้บริหารระดับสูง จำนวน ๔๕ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๙๖

ตารางที่ ๔.๕ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท	๒๖	๑๓.๒๗
๓๐,๐๐๑-๕๐,๐๐๐ บาท	๑๓๓	๖๗.๘๖
๕๐,๐๐๑-๗๐,๐๐๐ บาท	๓๓	๑๖.๘๔
๗๐,๐๐๑-๘๐,๐๐๐ บาท	๑	๐.๕๐
๘๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๓	๑.๕๓
รวม	๑๙๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ผู้บริหารมีรายได้ต่อเดือน ๓๐,๐๐๑-๕๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๓๓ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๘๖, มีรายได้ต่อเดือน ๕๐,๐๐๑-๗๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๓๓ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๘๔, มีรายได้ต่อเดือน น้อยกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๖ รูป/คน คิดเป็น ร้อยละ ๑๓.๒๗, มีรายได้ต่อเดือน ๘๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป จำนวน ๑ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาในการทำงาน

จำแนกตามระยะเวลาในการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
๑ - ๕ ปี	๑๐	๕.๑๐
๖ - ๑๐ ปี	๓๖	๑๘.๓๗
๑๑ - ๑๕ ปี	๔๔	๒๒.๔๕
๑๖ - ๒๐ ปี	๓๑	๑๕.๘๒
๒๑ ปีขึ้นไป	๗๕	๓๘.๒๖
รวม	๑๙๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ผู้บริหารมีประสบการณ์ในการทำงานเป็นระยะเวลา ๒๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๗๕ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๒๖, ระยะเวลาในการทำงาน ๑๑-๑๕ ปี จำนวน ๔๔ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๔๕, ระยะเวลาในการทำงาน ๖-๑๐ ปี จำนวน ๓๖ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๓๗, ระยะเวลาในการทำงาน ๑๖-๒๐ ปี จำนวน ๓๑ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๘๒, ระยะเวลาในการทำงาน ๑-๕ ปี จำนวน ๑๐ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๑๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานที่ทำงาน

จำแนกตามสถานที่ทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
ส่วนกลาง	๙๘	๕๗.๖๕
วิทยาเขต	๕๓	๓๖.๗๓
วิทยาลัยสงฆ์	๔๕	๕.๖๒
รวม	๑๙๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ผู้บริหาร มีสถานที่ปฏิบัติงานที่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนกลาง จำนวน ๑๑๓ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๖๕, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตจำนวน ๗๒ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๗๓, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ จำนวน ๑๑ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๖๒ ตามลำดับ

๔.๒.๒ ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบของการควบคุมภายใน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของการควบคุมภายในซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามประเมินผลการควบคุม แบ่งเป็นหัวข้อย่อยสำคัญๆ โดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๘ แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายของข้อมูลองค์ประกอบที่สำคัญในการควบคุมภายในด้านปรัชญาและรูปแบบการทำงานของผู้บริหาร (n=๑๙๖)

ที่	ข้อความ	มากที่สุด		มาก		น้อย		น้อยที่สุด		ระดับทัศนคติ		ความหมาย
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$.	S.D.	
๑	ท่านมีทัศนคติที่ดีและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ภายในองค์กร รวมทั้งการติดตามผล การตรวจสอบและการประเมิน ทั้งจากการตรวจสอบภายในและการตรวจสอบภายนอก	๑๔๐.๙๒	๗๑.๙	๒๗.๐๕	๑๓.๘	๒๒.๙๓	๑๑.๗	๕.๑	๒.๖	๓.๕๕	๐.๗๙	มากที่สุด
๒	ท่านมีทัศนคติที่เหมาะสมต่อการรายงานทางการเงิน งบประมาณ และการดำเนินงาน	๒๐.๙๗	๑๐.๗	๕๙.๐	๓๐.๑	๖๔.๐๙	๓๒.๗	๕๑.๙๔	๒๖.๕	๒.๒๕	๐.๙๗	น้อย
๓	ท่านมีทัศนคติและการปฏิบัติที่เหมาะสมต่อการกระจายอำนาจ	๖๑.๙๓	๓๑.๖	๔๐.๑๘	๒๐.๕	๘๒.๙๑	๔๒.๓	๑๐.๙๘	๕.๖	๓.๐๐	๐.๘๗	มาก
๔	ท่านมีทัศนคติที่เหมาะสมในการจัดการความเสี่ยงจากการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ และการพิจารณาวิธีการลดหรือป้องกันความเสี่ยง	๕๕.๘๖	๒๘.๖	๔๙.๐๐	๒๕	๗๖.๐๕	๓๘.๘	๑๕.๐๙	๗.๗	๒.๗๔	๐.๙๖	มาก
๕	ท่านมีความมุ่งมั่นที่จะใช้การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน	๑๔๓.๐๘	๗๓.๐	๑๖.๐๗	๘.๒	๒๖.๐๗	๑๓.๓	๑๐.๗๘	๕.๖	๓.๔๘	๐.๙๓	มากที่สุด
รวม										๒.๙๕	๐.๙๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ทักษะคติของผู้บริหารของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อองค์ประกอบของการควบคุมภายใน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๙๕ เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นที่เกี่ยวกับทัศนคติที่ดีและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ภายในองค์กร รวมทั้งการติดตามผล การตรวจสอบและการประเมิน ทั้งจากการตรวจสอบภายในและการตรวจสอบภายนอกอยู่ในระดับสูงสุด มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๕ ทั้งนี้ในประเด็นเดียวกันกลับพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๗๑.๙ รองลงมาเห็นอยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ ๑๓.๘ ส่วนความเห็นในระดับน้อยที่สุดมีผู้ตอบเพียงร้อยละ ๒.๖ เท่านั้น

ตารางที่ ๔.๙ แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายของข้อมูลองค์ประกอบที่สำคัญในการควบคุมภายในด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรม (n=๑๙๖)

ที่	ข้อความ	มากที่สุด		มาก		น้อย		น้อยที่สุด		ระดับทัศนคติ		ความหมาย
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	
๑.	ท่านมีข้อกำหนดด้านจริยธรรมและบทลงโทษเป็นลายลักษณ์อักษร และเวียนให้พนักงานทุกคนลงนามรับทราบเป็นครั้งคราว	๒๐.๙๗	๑๐.๗	๕๑.๙๔	๒๖.๕	๗๔.๐๙	๓๗.๘	๔๙.๐๐	๒๕.๐	๒.๒๓	๐.๙๕	น้อย
๒.	พนักงานทราบและเข้าใจลักษณะของพฤติกรรมที่ยอมรับและไม่ยอมรับและบทลงโทษตามข้อกำหนดด้านจริยธรรม และแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง	๕๗.๐๓	๒๙.๑	๗๕.๐๗	๓๘.๓	๔๙.๙๘	๒๕.๕	๑๓.๙๒	๗.๑	๒.๘๙	๐.๙๑	มาก
๓.	ฝ่ายบริหารส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นความสำคัญของความซื่อสัตย์และจริยธรรม	๕๕.๐๗	๒๘.๑	๔๕.๐๐	๒๓.๐	๗๔.๐๘	๓๗.๘	๒๑.๙๕	๑๑.๒	๒.๖๘	๑.๐๐	มาก
๔.	ฝ่ายบริหารมีการดำเนินการตามควรแก่กรณีเมื่อไม่มีการปฏิบัติตามนโยบาย วิธีปฏิบัติหรือระเบียบปฏิบัติ	๑๓๘.๙๖	๗๐.๙	๑๖.๐๗	๘.๒	๒๙.๐๑	๑๔.๘	๑๑.๙๖	๖.๑	๓.๔๔	๐.๙๖	มากที่สุด

ที่	ข้อความ	มากที่สุด		มาก		น้อย		น้อยที่สุด		ระดับทัศนคติ		ความหมาย
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$.	S.D.	
๕.	ฝ่ายบริหารกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานที่เป็นไปได้ และไม่สร้างความกดดันให้แก่พนักงานในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่เป็นไปไม่ได้	๑๐.๙๘	๕.๖	๓๑.๙๕	๑๖.๓	๑๔๓.๐๘	๗๓.๐	๙.๙๙	๕.๑	๒.๒๒	๐.๖๒	น้อย
๖.	ฝ่ายบริหารกำหนดสิ่งจูงใจที่ยุติธรรมและจำเป็นเพื่อให้มั่นใจว่าพนักงานจะมีความซื่อสัตย์และถือปฏิบัติตามจริยธรรม	๑๘.๐๓	๙.๒	๓๒.๙๓	๑๖.๘	๑๔๔.๐๖	๗๓.๕	๐.๙๘	๐.๕	๒.๓๕	๐.๖๕	น้อย
๗.	ฝ่ายบริหารดำเนินการโดยเร่งด่วนเมื่อมีสัญญาณแจ้งว่าอาจมีปัญหาเรื่องความซื่อสัตย์จริยธรรมของพนักงานเกิดขึ้น	๒๓.๙๑	๑๒.๒	๑๗.๐๕	๘.๗	๑๔๖.๐๒	๗๔.๕	๙.๐๒	๔.๖	๒.๒๙	๐.๗๔	น้อย
	รวม									๒.๕๙	๐.๗๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่าทัศนคติเกี่ยวกับข้อกำหนดด้านจริยธรรมและความซื่อสัตย์ โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๕๙ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นที่เกี่ยวกับฝ่ายบริหารมีการดำเนินการตามควรแก่กรณี เมื่อไม่มีการปฏิบัติตามนโยบาย วิธีปฏิบัติ หรือระเบียบปฏิบัติ ระดับสูงสุด มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๔ทั้งนี้ในประเด็นเดียวกันพบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๗๐.๙ รองลงมาเห็นอยู่ในระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ ๑๔.๘ ส่วนความเห็นในระดับน้อยที่สุดมีผู้ตอบเพียงร้อยละ ๖.๑ เท่านั้น

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายของข้อมูลองค์ประกอบที่สำคัญในการควบคุมภายในด้านความรู้ ทักษะ และความสามารถของบุคลากร (n=๑๙๖)

ที่	ข้อความ	มากที่สุด		มาก		น้อย		น้อยที่สุด		ระดับทัศนคติ		ความหมาย
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	
๑.	มีการกำหนดระดับความรู้ ทักษะและความสามารถ	๑๓๔.๐๖	๖๘.๔	๒๓.๙๑	๑๒.๒	๒๙.๐๑	๑๔.๘	๙.๐๒	๔.๖	๓.๔๔	๐.๙๑	มากที่สุด
๒.	มีการจัดทำเอกสารคำบรรยายคุณลักษณะงานของแต่ละตำแหน่ง และเป็นปัจจุบัน	๑๑.๙๖	๖.๑	๒๖.๐๗	๑๓.๓	๓๑.๙๕	๑๖.๓	๑๒๖.๐๒	๖๔.๓	๑.๖๑	๐.๙๔	น้อยที่สุด
๓.	มีการระบุและแจ้งให้พนักงานทราบเกี่ยวกับความรู้ทักษะ และความสามารถที่ต้องการสำหรับการปฏิบัติงาน	๑๓.๙๒	๗.๑	๒๗.๐๔	๑๓.๘	๑๔๗.๙๘	๗๕.๕	๗.๐๖	๓.๖	๒.๒๔	๐.๖๓	น้อย
๔.	มีแผนการฝึกอบรมตามความต้องการของพนักงานทั้งหมดอย่างเหมาะสม	๑๙.๐๑	๙.๗	๒๓.๙๑	๑๒.๒	๑๔๔.๐๖	๗๓.๕	๙.๐๒	๔.๖	๒.๒๗	๐.๗๐	น้อย
๕	การประเมินผลการปฏิบัติงานพิจารณาจากการประเมินปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของงาน และมีการระบุอย่างชัดเจนในส่วนพนักงานมีผลการปฏิบัติงานดี และส่วนที่ต้องมีการปรับปรุง	๑๔๗	๗๕.๐	๑๙.๐๑	๙.๗	๒๒.๙๓	๑๑.๗	๗.๐๖	๓.๖	๓.๕๖	๐.๘๔	มากที่สุด
รวม										๒.๖๔	๐.๘๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่าทัศนคติเกี่ยวกับความรู้ ทักษะและความสามารถของบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๖๔ เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นที่เกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานพิจารณาจากการประเมินปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของงาน มีระดับสูงสุด มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๖ ทั้งนี้ ในประเด็นเดียวกันพบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ๗๕.๐ รองลงมามีความเห็นอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ๑๑.๗ ส่วนความเห็นในระดับน้อยที่สุดมีผู้ตอบเพียงร้อยละ ๓.๖ เท่านั้น

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายของข้อมูลองค์ประกอบที่สำคัญในการควบคุมภายในด้านโครงสร้าง

องค์กร

(n=๑๙๖)

ที่	ข้อความ	มากที่สุด		มาก		น้อย		น้อยที่สุด		ระดับทัศนคติ		ความหมาย
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	
๑.	มีการจัดโครงสร้างและสายงาน การบังคับบัญชาที่ชัดเจนและเหมาะสมกับขนาดและลักษณะการดำเนินงานของหน่วยงาน	๑๖.๐๗	๘.๒	๒๕.๐๘	๑๒.๘	๑๔๖.๐๒	๗๔.๕	๙.๐๑	๔.๖	๒.๒๔	๐.๖๗	น้อย
๒.	มีการประเมินผลโครงสร้างเป็นครั้งคราวและปรับเปลี่ยนที่จำเป็นให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง	๑๙.๙๙	๑๐.๒	๓๖.๐๖	๑๘.๔	๑๓๖.๐๓	๖๙.๔	๓.๙๒	๒.๐	๒.๓๗	๐.๖๙	น้อย
๓.	มีการแสดงแผนภูมิการจัดองค์กรที่ถูกต้องและทันสมัยให้พนักงานทุกคนทราบ	๒๑.๙๕	๑๑.๒	๓๓.๙๑	๑๗.๓	๑๓๔.๐๖	๖๘.๔	๖.๐๘	๓.๑	๒.๓๘	๐.๗๒	น้อย
	รวม									๒.๓๓	๐.๖๙	น้อย

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ทัศนคติของผู้บริหารของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อโครงสร้างองค์กรของมหาวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๓๓ เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นที่เกี่ยวกับการแสดงแผนภูมิการจัดองค์กรที่ถูกต้องและทันสมัยให้พนักงานทุกคนทราบอยู่ในระดับสูงสุด มีค่าเฉลี่ย ๒.๓๘ ทั้งนี้ในประเด็นเดียวกันกลับพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ ๖๘.๔ รองลงมาเห็นอยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓ ส่วนความเห็นในระดับน้อยที่สุดมีผู้ตอบเพียงร้อยละ ๓.๑ เท่านั้น

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายของข้อมูลองค์ประกอบที่สำคัญในการควบคุมภายในด้านการมอบอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบ (n=๑๙๖)

ที่	ข้อความ	มากที่สุด		มาก		น้อย		น้อยที่สุด		ระดับทัศนคติ		ความหมาย
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	
๑.	มีการมอบหมายอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับบุคคลที่เหมาะสมและเป็นไปอย่างถูกต้อง และมีการแจ้งให้พนักงานทุกคนทราบ	๑๔๔.๐๖	๗๓.๕	๒๙.๙๙	๑๕.๓	๑๖.๐๗	๘.๒	๕.๘๘	๓.๑	๓.๕๙	๐.๗๗	มากที่สุด
๒.	ผู้บริหารมีวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการติดตามผลการดำเนินงานที่มอบหมาย	๒๖.๐๗	๑๓.๓	๕๑.๙๔	๒๖.๕	๖๘.๙๙	๓๕.๒	๔๙.๐๐	๒๕.๐	๒.๒๘	๐.๙๙	น้อย
	รวม									๒.๙๓	๐.๘๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ทัศนคติของผู้บริหารของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อองค์ประกอบของการควบคุมภายในด้านการมอบอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๙๓ เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นที่เกี่ยวกับการมอบหมายอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับบุคคลที่เหมาะสมอยู่ในระดับสูงสุด มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๙ ทั้งนี้ในประเด็นเดียวกันกลับพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๕ รองลงมามีความเห็นอยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ ๑๕.๓ ส่วนความเห็นในระดับน้อยที่สุดมีผู้ตอบเพียงร้อยละ ๓.๑ เท่านั้น

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายของข้อมูลองค์ประกอบที่สำคัญในการควบคุมภายในนโยบายวิธีบริหารด้านบุคลากร (n=๑๔๖)

ที่	ข้อความ	มากที่สุด		มาก		น้อย		น้อยที่สุด		ระดับทัศนคติ		ความหมาย
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	
๑.	มีการกำหนดมาตรฐานหรือข้อกำหนดในการว่าจ้างบุคลากรที่เหมาะสม โดยเน้นถึงการศึกษาประสบการณ์ ความซื่อสัตย์และมีจริยธรรม	๔๙.๐๐	๒๕.๐	๗๗.๐๓	๓๙.๓	๕๗.๐๔	๒๙.๑	๑๒.๙๓	๖.๖	๒.๘๓	๐.๘๘	มาก
๒.	มีการจัดปฐมนิเทศให้กับพนักงานใหม่ และจัดฝึกอบรมพนักงานทุกคนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	๕๒.๙๐	๒๗.๐	๕๐.๙๖	๒๕.๕	๗๑.๕๕	๓๖.๗	๒๐.๕๙	๑๐.๗	๒.๖๙	๐.๙๙	มาก
๓.	การเลื่อนตำแหน่งและอัตราเงินเดือน และการโยกย้ายขึ้นอยู่กับผลการประเมินผลการปฏิบัติงาน	๑๓๕.๐๔	๖๘.๙	๒๕.๐๘	๑๒.๘	๒๖.๘๗	๑๓.๘	๙.๐๑	๔.๖	๓.๔๖	๐.๙๐	มากที่สุด
๔.	การประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานได้พิจารณารวมถึงความซื่อสัตย์และจริยธรรม	๑๙.๐๒	๙.๗	๕๘.๙๙	๓๐.๑	๖๘.๙๙	๓๕.๒	๔๙.๐๐	๒๕.๐	๒.๒๔	๐.๙๔	น้อย
๕.	มีการลงโทษทางวินัยและแก้ไข้ปัญหา เมื่อมีการไม่ปฏิบัติตามนโยบายหรือข้อกำหนดด้านจริยธรรม	๕๗.๐๔	๒๙.๑	๗๗.๐๓	๓๙.๓	๔๘.๐๒	๒๔.๕	๑๓.๙๑	๗.๑	๒.๙๐	๐.๙๐	มาก
รวม										๒.๘๒	๐.๙๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ทัศนคติของผู้บริหารของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อองค์ประกอบของการควบคุมภายในเรื่องนโยบายวิธีบริหารด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๘๒ เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นที่เกี่ยวกับการเลื่อนตำแหน่งและอัตราเงินเดือน และการโยกย้ายอยู่ในระดับสูงสุด มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๖ ทั้งนี้ในประเด็นเดียวกันกลับพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๖๘.๙ รองลงมามีความเห็นอยู่ในระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ ๑๓.๘ ส่วนความเห็นในระดับน้อยที่สุดมีผู้ตอบเพียงร้อยละ ๔.๖ เท่านั้น

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายของข้อมูลองค์ประกอบที่สำคัญในการควบคุมภายในด้านกลไกการติดตามการตรวจสอบการปฏิบัติงาน (n=๑๙๖)

ที่	ข้อความ	มากที่สุด		มาก		น้อย		น้อยที่สุด		ระดับทัศนคติ		ความหมาย
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$.	S.D.	
๑.	มีคณะกรรมการตรวจสอบหรือคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ และมีการกำกับดูแล การปฏิบัติงานภายในองค์กรให้เป็นไปตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนดอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	๕๑.๙๔	๒๖.๕	๕๒.๙๒	๒๗.๐	๗๐.๙๕	๓๖.๒	๒๐.๑๙	๑๐.๒	๒.๗๐	๐.๙๗	มาก
๒.	มีผู้ตรวจสอบภายใน และมีการรายงานผลการตรวจสอบภายในต่อหัวหน้าส่วนงาน	๑๔๐.๙๒	๗๑.๙	๒๓.๙๑	๑๒.๒	๒๓.๙๑	๑๒.๒	๗.๒๖	๓.๖	๓.๕๓	๐.๘๔	มากที่สุด
รวม										๓.๑๒	๐.๙๑	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ทัศนคติของผู้บริหารของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อองค์ประกอบของการควบคุมภายในด้านกลไกการติดตามการตรวจสอบการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๑๒ เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นที่เกี่ยวกับการมีผู้ตรวจสอบภายใน และการรายงานผลการตรวจสอบภายในต่อหัวหน้าส่วนงานอยู่ในระดับสูงสุด มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๓ ทั้งนี้ในประเด็นเดียวกันกลับพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๗๑.๙ รองลงมามีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๑๒.๒ ส่วนความเห็นในระดับน้อยที่สุดมีผู้ตอบเพียงร้อยละ ๓.๖ เท่านั้น

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายของข้อมูลองค์ประกอบที่สำคัญในการควบคุมภายในด้านวัตถุประสงค์ระดับหน่วยงาน (n=๑๙๖)

ที่	ข้อความ	มากที่สุด		มาก		น้อย		น้อยที่สุด		ระดับทัศนคติ		ความหมาย
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$.	S.D.	
๑.	มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงานของหน่วยงานอย่างชัดเจนและวัดผลได้	๑๐.๙๗	๕.๖	๑๘.๐๓	๙.๒	๑๕๗.๐๐	๘๐.๑	๑๐.๐๐	๕.๑	๒.๑๕	๐.๕๙	น้อย
๒.	มีการเผยแพร่และชี้แจงให้บุคลากรทุกระดับทราบและเข้าใจตรงกัน	๑๑.๙๖	๖.๑๐	๒๑.๙๕	๑๑.๒	๑๕๒.๐๙	๗๗.๖	๑๐.๐๐	๕.๑	๒.๑๘	๐.๖๑	น้อย
	รวม									๒.๑๗	๐.๖๐	น้อย

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ทัศนคติของผู้บริหารของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อองค์ประกอบของการควบคุมภายใน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๑๗ เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นที่เกี่ยวกับการเผยแพร่และชี้แจงให้บุคลากรทุกระดับทราบและเข้าใจตรงกันอยู่ในระดับสูงสุด มีค่าเฉลี่ย ๒.๑๘ ทั้งนี้ในประเด็นเดียวกันกลับพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ ๗๗.๖ รองลงมาเห็นอยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒ ส่วนความเห็นในระดับน้อยที่สุดมีผู้ตอบเพียงร้อยละ ๕.๑ เท่านั้น

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายของข้อมูลองค์ประกอบที่สำคัญในการควบคุมภายในด้านวัตถุประสงค์ระดับกิจกรรม (n=๑๔๖)

ที่	ข้อความ	มากที่สุด		มาก		น้อย		น้อยที่สุด		ระดับทัศนคติ		ความหมาย
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	
๑.	มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในระดับกิจกรรม และวัตถุประสงค์นี้สอดคล้องและสนับสนุนวัตถุประสงค์ระดับหน่วยงาน	๑๔๓.๐๘	๗๓.๐	๒๕.๐๘	๑๒.๘	๒๕.๐๘	๑๒.๘	๒.๗๖	๑.๕	๓.๕๗	๐.๗๗	มากที่สุด
๒.	วัตถุประสงค์ระดับกิจกรรมชัดเจน ปฏิบัติได้และวัดผลได้	๑๓.๙๒	๗.๑	๒๗.๐๕	๑๓.๘	๓๑.๙๕	๑๖.๓	๑๒๓.๐๘	๖๒.๘	๑.๖๕	๐.๙๗	น้อยที่สุด
๓.	บุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดและให้การยอมรับ	๑๘.๐๓	๙.๒	๑๙.๐๑	๙.๗	๑๕๓.๘๗	๗๘.๖	๕.๐๙	๒.๖	๒.๒๖	๐.๖๕	น้อย
	รวม									๒.๔๙	๐.๘๐	น้อย

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ทัศนคติของผู้บริหารของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อองค์ประกอบของการควบคุมภายในด้านวัตถุประสงค์ระดับหน่วยงาน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๔๙ เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นที่เกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในระดับกิจกรรม และวัตถุประสงค์นี้สอดคล้องและสนับสนุนวัตถุประสงค์ระดับหน่วยงานอยู่ในระดับสูงสุด มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๗ ทั้งนี้ในประเด็นเดียวกันกลับพบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๗๓.๐ รองลงมาเห็นอยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ ๑๒.๘ ส่วนความเห็นในระดับน้อยที่สุดมีผู้ตอบเพียงร้อยละ ๑.๕ เท่านั้น

ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายของข้อมูลองค์ประกอบที่สำคัญในการควบคุมภายในด้านการระบุปัจจัยเสี่ยง (n=๑๙๖)

ที่	ข้อความ	มากที่สุด		มาก		น้อย		น้อยที่สุด		ระดับทัศนคติ		ความหมาย
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	
๑.	ผู้บริหารทุกระดับมีส่วนร่วมในการระบุและประเมินความเสี่ยง	๘.๐๐	๔.๑	๒๕.๐๐	๑๒.๘	๑๕๔.๐๐	๗๘.๖	๙.๐๐	๔.๖	๒.๑๖	๐.๕๖	น้อย
๒.	มีการระบุและประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากปัจจัยภายในและภายนอก เช่น การปรับลดบุคลากร การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ การเกิดภัยธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น	๑๓๙.๙๔	๗๑.๔	๒๓.๙๑	๑๒.๒	๒๗.๐๕	๑๓.๘	๕.๑๐	๒.๖	๓.๕๓	๐.๘๓	มากที่สุด
	รวม									๒.๘๕	๐.๗๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ทัศนคติของผู้บริหารของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อองค์ประกอบของการควบคุมภายในด้านการระบุปัจจัยเสี่ยง โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๘๕ เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นที่เกี่ยวกับการระบุและประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากปัจจัยภายในและภายนอกอยู่ในระดับสูงสุด มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๓ ทั้งนี้ในประเด็นเดียวกันกลับพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๗๑.๔ รองลงมามีความเห็นอยู่ในระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ ๑๓.๘ ส่วนความเห็นในระดับน้อยที่สุดมีผู้ตอบเพียงร้อยละ ๒.๖ เท่านั้น

ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายของข้อมูลองค์ประกอบที่สำคัญในการควบคุมภายในด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง (n=๑๙๖)

ที่	ข้อความ	มากที่สุด		มาก		น้อย		น้อยที่สุด		ระดับทัศนคติ		ความหมาย
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	
๑.	มีการกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาระดับความสำคัญของความเสี่ยง	๑๓.๙๒	๗.๑	๑๙.๐๑	๙.๗	๓๖.๐๖	๑๘.๔	๑๒๗.๐๑	๖๔.๘	๑.๕๙	๐.๙๓	น้อยที่สุด
๒.	มีการวิเคราะห์และประเมินระดับความสำคัญหรือผลกระทบของความเสี่ยงและความถี่ที่จะเกิดหรือโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง	๑๐.๙๘	๕.๖	๒๑.๙๕	๑๑.๒	๑๕๓.๐๘	๗๘.๑	๙.๙๙	๕.๑	๒.๑๗	๐.๖๐	น้อย
รวม										๑.๘๘	๐.๗๗	น้อย

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ทัศนคติของผู้บริหารของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อองค์ประกอบของการควบคุมภายในด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง โดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย ๑.๘๘ เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงระดับความสำคัญความเสี่ยงอยู่ในระดับสูงสุด มีค่าเฉลี่ย ๒.๑๗ ทั้งนี้ในประเด็นเดียวกันกลับพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ ๗๘.๑ รองลงมามีความเห็นอยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒ ส่วนความเห็นในระดับน้อยที่สุดมีผู้ตอบเพียงร้อยละ ๕.๑ เท่านั้น

ตารางที่ ๔.๑๙ แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายของข้อมูลองค์ประกอบที่สำคัญในการควบคุมภายในด้านการกำหนดวิธีการควบคุมเพื่อป้องกันความเสี่ยง (n=๑๙๖)

ที่	ข้อความ	มากที่สุด		มาก		น้อย		น้อยที่สุด		ระดับทัศนคติ		ความหมาย
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	
๑.	มีการวิเคราะห์สาเหตุของความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและกำหนดวิธีการควบคุมเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยง	๕.๐๙	๒.๖	๒๕.๐๘	๑๒.๘	๑๕๕.๐๓	๗๙.๑	๑๐.๘๐	๕.๖	๒.๑๒	๐.๕๒	น้อย
๒.	มีการพิจารณาความคุ้มค่าของต้นทุนที่จะเกิดขึ้นจากการกำหนดวิธีการควบคุมเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยง	๑๔๗.๐๐	๗๕.๐	๑๙.๙๙	๑๐.๒	๒๓.๙๑	๑๒.๒	๕.๑๐	๒.๖	๓.๕๘	๐.๘๐	มากที่สุด
๓.	มีการแจ้งให้บุคลากรทุกคนทราบเกี่ยวกับวิธีการควบคุมเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยง	๑๓.๙๒	๗.๑	๑๘.๐๓	๙.๒	๓๙.๙๘	๒๐.๔	๑๒๔.๐๗	๖๓.๓	๑.๖๐	๐.๙๓	น้อยที่สุด
๔.	มีการติดตามผลการปฏิบัติตามวิธีการควบคุมที่กำหนดเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยง	๑๖.๐๗	๘.๒	๑๙.๙๙	๑๐.๒	๑๔๘.๙๖	๗๖.๐	๑๐.๙๘	๕.๖	๒.๒๐	๐.๖๗	น้อย
รวม										๒.๓๘	๐.๗๓	น้อย

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า ทัศนคติของผู้บริหารของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อองค์ประกอบของการควบคุมภายในด้านการกำหนดวิธีการควบคุมเพื่อป้องกันความเสี่ยง โดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๓๘ เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นที่เกี่ยวกับการพิจารณาความคุ้มค่าของต้นทุนที่จะเกิดขึ้นจากการกำหนดวิธีการควบคุมเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงอยู่ในระดับสูงสุด มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๘ ทั้งนี้ในประเด็นเดียวกันกลับพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๗๕.๐๐ รองลงมามีความเห็นอยู่ในระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ ๑๒.๒ ส่วนความเห็นในระดับน้อยที่สุดมีผู้ตอบเพียงร้อยละ ๒.๖ เท่านั้น

ตารางที่ ๔.๒๐ แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายของข้อมูลองค์ประกอบที่สำคัญในการควบคุมภายในด้านกิจกรรมการ

ควบคุม

(n=๑๙๖)

ที่	ข้อความ	มากที่สุด		มาก		น้อย		น้อยที่สุด		ระดับทัศนคติ		ความหมาย
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	
๑.	กิจกรรมการควบคุมได้กำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์และผลการประเมินความเสี่ยง	๘.๐๓	๔.๑	๒๐.๙๗	๑๐.๗	๑๕๒.๐๐	๗๗.๖	๑๕.๐๐	๗.๗	๒.๑๑	๐.๕๘	น้อย
๒.	บุคลากรทุกคนทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจกรรมการควบคุม	๑๒๕.๐๕	๖๓.๘	๒๙.๐๑	๑๔.๘	๓๓.๙๑	๑๗.๓	๘.๐๓	๔.๑	๓.๓๘	๐.๙๑	มากที่สุด
๓.	มีการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และวงเงินอนุมัติของผู้บริหารแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจนและเป็นลายลักษณ์อักษร	๑๖.๐๗	๘.๒	๓๒.๙๓	๑๖.๘	๒๓.๙๑	๑๒.๒	๑๒๓.๐๙	๖๒.๘	๑.๗๐	๑.๐๒	น้อยที่สุด
๔.	มีมาตรการป้องกันและดูแลรักษาทรัพย์สินอย่างรัดกุมและเพียงพอ	๑๕.๐๐	๗.๗	๒๗.๐๕	๑๓.๘	๑๔๓.๐๘	๗๓.๐	๑๐.๘๗	๕.๖	๒.๒๓	๐.๖๗	น้อย
๕.	มีการแบ่งแยกหน้าที่การปฏิบัติงานที่สำคัญหรืองานที่เสี่ยงต่อความเสียหายตั้งแต่ต้นจนจบ เช่น การอนุมัติ การบันทึกบัญชี และการดูแลรักษาทรัพย์สิน	๑๐.๙๘	๕.๖	๒๖.๐๗	๑๓.๓	๑๔๗.๐๐	๗๕.๐	๑๑.๙๕	๖.๑	๒.๑๘	๐.๖๒	น้อย
๖.	มีข้อกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร และบทลงโทษกรณีฝ่าฝืนในเรื่องการมีผลประโยชน์ทับซ้อนโดยอาศัยอำนาจหน้าที่	๑๒๑.๙๑	๖๒.๒	๒๒.๙๓	๑๑.๗	๔๑.๙๔	๒๑.๔	๙.๒๒	๔.๖	๓.๓๒	๐.๙๖	มากที่สุด

ที่	ข้อความ	มากที่สุด		มาก		น้อย		น้อยที่สุด		ระดับทัศนคติ		ความหมาย
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$.	S.D.	
๗.	มีมาตรการติดตามและตรวจสอบให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปตามกฎระเบียบข้อบังคับ	๒๖.๐๗	๑๓.๓	๑๙.๙๙	๑๐.๒	๒๘.๐๓	๑๔.๓	๑๒๑.๙๑	๖๒.๒	๑.๗๔	๑.๐๙	น้อยที่สุด
	รวม									๒.๓๘	๐.๘๔	น้อย

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า ทัศนคติของผู้บริหารของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อองค์ประกอบของการควบคุมภายในด้านกิจกรรมการควบคุม โดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๓๘ เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรทุกคนทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจกรรมการควบคุมอยู่ในระดับสูงสุด มีค่าเฉลี่ย ๓.๓๘ ทั้งนี้ในประเด็นเดียวกันกลับพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๖๓.๘ รองลงมาเห็นอยู่ในระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓ ส่วนความเห็นในระดับน้อยที่สุดมีผู้ตอบเพียงร้อยละ ๔.๑ เท่านั้น

ตารางที่ ๔.๒๑ แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายของข้อมูลองค์ประกอบที่สำคัญในการควบคุมภายในด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (n=๑๙๖)

ที่	ข้อความ	มากที่สุด		มาก		น้อย		น้อยที่สุด		ระดับทัศนคติ		ความหมาย
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$.	S.D.	
๑.	จัดให้มีระบบสารสนเทศและสายการรายงานสำหรับการบริหารและตัดสินใจของฝ่ายบริหาร	๒๘.๐๓	๑๔.๓	๒๐.๙๗	๑๐.๗	๒๓.๙๑	๑๒.๒	๑๒๓.๐๙	๖๒.๘	๑.๗๗	๑.๑๒	น้อย
๒.	มีการจัดทำและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานการเงิน และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และไว้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน	๑.๙๖	๑.๐	๓๕.๐๘	๑๗.๙	๑๕๐.๙๒	๗๗.๐	๘.๐๔	๔.๑	๒.๑๖	๐.๔๙	น้อย
๓.	มีการจัดเก็บข้อมูล/เอกสารประกอบการจ่ายเงินและการบันทึกบัญชีไว้ครบถ้วน สมบูรณ์ และเป็นหมวดหมู่	๑๗.๐๕	๘.๗	๒๙.๙๙	๑๕.๓	๑๔๐.๙๒	๗๑.๙	๘.๐๔	๔.๑	๒.๒๙	๐.๖๘	น้อย
๔.	มีการรายงานข้อมูลที่เป็นทั้งจากภายในและภายนอกให้ผู้บริหารทุกระดับ	๑๓๐.๙๓	๖๖.๘	๒๖.๐๗	๑๓.๓	๒๙.๐๑	๑๔.๘	๙.๙๙	๕.๑	๓.๔๒	๐.๙๒	มากที่สุด
๕.	มีระบบการติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกอย่างเพียงพอ เชื่อถือได้ และทันกาล	๑๖.๐๗	๘.๒	๒๕.๐๙	๑๒.๘	๓๐.๙๗	๑๕.๘	๑๒๔.๐๗	๖๓.๓	๑.๖๖	๐.๙๙	น้อยที่สุด

ที่	ข้อความ	มากที่สุด		มาก		น้อย		น้อยที่สุด		ระดับทัศนคติ		ความหมาย
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$.	S.D.	
๖.	มีการสื่อสารอย่างชัดเจนให้พนักงานทุกคนทราบและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเกี่ยวกับการควบคุมภายในปัญหาและจุดอ่อนของการควบคุมภายในที่เกิดขึ้น และแนวทางการแก้ไข	๑๕.๐๙	๗.๗	๒๙.๙๘	๑๕.๓	๑๔๖.๐๒	๗๔.๕	๔.๙๑	๒.๖	๒.๒๘	๐.๖๔	น้อย
๗.	มีกลไกหรือช่องทางให้พนักงานสามารถเสนอข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร	๑๓๓.๐๘	๖๗.๙	๒๕.๐๘	๑๒.๘	๓๑.๘๔	๑๖.๓	๖.๐๐	๓.๑	๓.๔๕	๐.๘๗	มากที่สุด
๘.	มีการรับฟังและพิจารณาข้อร้องเรียนจากภายนอก อาทิ รัฐสภา ประชาชน สื่อมวลชน	๒๑.๙๕	๑๑.๒	๒๐.๐๐	๑๐.๒	๑๔๑.๑๑	๗๑.๙	๑๒.๙๔	๖.๖	๒.๒๖	๐.๗๔	น้อย
	รวม									๒.๔๑	๐.๘๑	น้อย

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า ทัศนคติของผู้บริหารของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อองค์ประกอบของการควบคุมภายในด้านสารสนเทศและการสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๔๑ เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นที่เกี่ยวกับกลไกหรือช่องทางให้พนักงานสามารถเสนอข้อคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุด มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๕ ทั้งนี้ในประเด็นเดียวกันกลับพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๖๗.๙ รองลงมา มีความเห็นอยู่ในระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓ ส่วนความเห็นในระดับน้อยที่สุดมีผู้ตอบเพียงร้อยละ ๓.๑ เท่านั้น

ตารางที่ ๔.๒๒ แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายของข้อมูลองค์ประกอบที่สำคัญในการควบคุมภายในด้านการติดตามประเมินผล (n=๑๙๖)

ที่	ข้อความ	มากที่สุด		มาก		น้อย		น้อยที่สุด		ระดับทัศนคติ		ความหมาย
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$.	S.D.	
๑.	มีการเปรียบเทียบแผนและผลการดำเนินงาน และรายงานให้ผู้กำกับดูแลทราบเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	๑๔๕.๐๔	๗๔.๐	๒๗.๐๕	๑๓.๘	๑๗.๐๕	๘.๗	๖.๘๖	๓.๖	๓.๕๘	๐.๘๐	มากที่สุด
๒.	กรณีผลการดำเนินงานไม่เป็นตามแผน มีการดำเนินการแก้ไขอย่างทันกาล	๑๖.๐๐	๘.๒	๕๗.๐๐	๒๙.๑	๗๕.๐๐	๓๘.๓	๔๘.๐๐	๒๔.๕	๒.๒๑	๐.๙๑	น้อย
๓.	มีการกำหนดให้มีการติดตามผลในระหว่างการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	๕๒.๙๒	๒๗.๐	๗๐.๙๕	๓๖.๒	๕๘.๐๒	๒๙.๖	๑๔.๑๑	๗.๑	๒.๘๓	๐.๙๑	มาก
๔.	มีการติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	๕๔.๑๐	๒๗.๖	๔๓.๙๐	๒๒.๔	๗๗.๐๓	๓๙.๓	๒๐.๙๗	๑๐.๗	๒.๖๗	๑.๐๐	มาก
๕.	มีการประเมินผลความเพียงพอและประสิทธิภาพของการควบคุมภายใน และประเมินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กรในลักษณะการประเมินการควบคุมด้วยตนเอง และ/หรือการประเมินการควบคุมอย่างเป็นอิสระ อย่างน้อยที่สุดปีละหนึ่งครั้ง	๑๓๗.๐๐	๖๙.๙	๒๖.๐๗	๑๓.๓	๒๓.๙๑	๑๒.๒	๙.๐๒	๔.๖	๓.๔๘	๐.๘๘	มากที่สุด
๖.	มีการรายงานผลการประเมินและรายงานการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในโดยตรงต่อผู้กำกับดูแลและ/หรือคณะกรรมการตรวจสอบ	๑๔.๘๙	๗.๗	๕๙.๐๐	๓๐.๑	๗๕.๐๗	๓๘.๓	๔๗.๐๔	๒๔.๐	๒.๒๑	๐.๙๐	น้อย

ที่	ข้อความ	มากที่สุด		มาก		น้อย		น้อยที่สุด		ระดับทัศนคติ		ความหมาย
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	$\bar{X}$.	S.D.	
๗.	มีการติดตามผลการแก้ไขข้อบกพร่องที่พบจากการประเมินผลและการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน	๕๗.๐๔	๒๙.๑	๗๒.๙๑	๓๗.๒	๕๐.๙๖	๒๖.๐	๑๕.๐๙	๗.๗	๒.๘๘	๐.๙๒	มาก
๘.	มีการกำหนดให้ผู้บริหารต้องรายงานต่อผู้กำกับดูแลทันที ในกรณีที่มีการทุจริตหรือสงสัยว่ามีการทุจริต มีการไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรี และมีการกระทำอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญ	๔๙.๙๘	๒๕.๕	๔๓.๙๐	๒๒.๔	๘๖.๐๔	๔๓.๙	๑๖.๐๘	๘.๒	๒.๖๕	๐.๙๕	มาก
	รวม									๒.๘๑	๐.๙๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า ทัศนคติของผู้บริหารของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อองค์ประกอบของการควบคุมภายในด้านการติดตามประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๘๑ เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบแผนและผลการดำเนินงาน และรายงานให้ผู้กำกับดูแลทราบอยู่ในระดับสูงสุด มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๘ ทั้งนี้ในประเด็นเดียวกันกลับพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๗๔.๐๐ รองลงมามีความเห็นอยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ ๑๓.๘ ส่วนความเห็นในระดับน้อยที่สุดมีผู้ตอบเพียงร้อยละ ๓.๖ เท่านั้น

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ องค์ประกอบการควบคุมภายใน ด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมด้าน ปรัชญาและรูปแบบการทำงานของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์และจริยธรรม ความรู้ทักษะ และความสามารถของบุคลากร โครงสร้างองค์กร การมอบอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบ นโยบายวิธีด้านการบริหารบุคลากร กลไกการติดตามการตรวจสอบการปฏิบัติงาน ทั้ง ๗ ด้าน อยู่ใน ระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๗๗ สรุปองค์ประกอบการควบคุมภายใน ด้านความเสี่ยงโดยรวมด้าน วัตถุประสงค์ระดับหน่วยงาน วัตถุประสงค์ระดับกิจกรรม การระบุปัจจัยเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง การกำหนดวิธีควบคุมเพื่อป้องกันความเสี่ยง ทั้ง ๕ ด้านอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๓๕ สรุปองค์ประกอบการควบคุมภายใน ด้านกิจกรรมการควบคุม อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๓๘ สรุปองค์ประกอบการควบคุมภายใน ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร อยู่ในระดับน้อย โดยมี ค่าเฉลี่ย ๒.๔๑ สรุปองค์ประกอบการควบคุมภายใน ด้านการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับมาก โดย มีค่าเฉลี่ย ๒.๘๑

๔.๓ รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการจัดวางระบบการควบคุมภายใน ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑. การมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับการให้ข้อมูลในการจัดวางระบบการควบคุมภายใน เป็นจุดเริ่มต้นของการจัดวางระบบการควบคุมภายใน การจัดวางระบบการควบคุมภายในจะเกิดขึ้น ได้ ต้องมีความรู้ด้านการควบคุมภายในอย่างถูกต้องชัดเจนเป็นอันดับแรก

สภาพแวดล้อมของการควบคุม (Control Environment) หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งส่งเสริม ให้องค์ประกอบการควบคุมภายใน อื่น ๆ มีประสิทธิผลในหน่วยงาน หรือทำให้การควบคุมที่มีอยู่มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สภาพแวดล้อมการควบคุมทำให้เห็นทัศนคติ และการรับรู้ถึงความสำคัญ ของการควบคุมภายในของบุคลากรระดับต่าง ๆ ในหน่วยงาน พร้อมทั้งมีความรู้ด้านการควบคุม ภายใน ปัจจัยสภาพแวดล้อมของการควบคุม ได้แก่ ความซื่อสัตย์และจริยธรรม การพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากร คณะกรรมการและคณะกรรมการตรวจสอบ ปรัชญาและรูปแบบการ บริหารของผู้บริหาร โครงสร้างองค์กร การมอบอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบนโยบายและวิธี บริหารงานบุคคล

กล่าวคือ สภาพแวดล้อมของการควบคุมเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกและ บรรยากาศของการควบคุมภายในซึ่งปัจจัยหลายๆ ปัจจัยที่นำมาพิจารณารวมกันส่งผลให้เกิดความมี ประสิทธิภาพของมาตรการหรือวิธีการควบคุมในองค์กร หรือทำให้มาตรการและวิธีการควบคุมที่ดีขึ้น โดยส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรตระหนักถึงความจำเป็นของระบบการควบคุมภายในและเน้นการสร้าง บรรยากาศโดยผู้บริหารระดับสูงเพื่อให้คนขององค์กรเกิดจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติตามความ รับผิดชอบ ดังนั้น สภาพแวดล้อมของการควบคุมที่ดีจะช่วยให้บุคลากรเข้าใจถึงความจำเป็นและ ความสำคัญของการควบคุมภายใน ทั้งนี้ ปัจจัยที่แสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมของการควบคุมประกอบ ด้วยความซื่อสัตย์และจริยธรรม เมื่อมีการให้ข้อมูลชี้แจงแนวทางในการสร้างสภาพแวดล้อมของ มหาวิทยาลัยที่ดีแล้วนั้นก็จะสามารถกำหนดทิศทางในการจัดวางระบบการควบคุมภายในชัดเจนขึ้น

๒. การมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับการเปิดรับความคิดเห็น และการแสดงความคิดเห็น เพื่อที่จะนำไปสู่การระบุความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การกำหนดวัตถุประสงค์ความเสี่ยง การกำหนดวัตถุประสงค์ความเสี่ยงเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารวัตถุประสงค์ขององค์กร ดังนั้น

การกำหนดและทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ขององค์การจึงเป็นขั้นตอนแรกที่ต้องกระทำเพื่อกำหนดหลักการและทิศทางในกระบวนการบริหารความเสี่ยง

นอกจากนี้การกำหนดวัตถุประสงค์ยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมีขึ้น ก่อนที่ผู้บริหารจะสามารถระบุเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์การ การบริหารความเสี่ยงทำให้ผู้บริหารมั่นใจได้ว่าจะมีการกำหนดวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนที่เหมาะสม และวัตถุประสงค์ที่เลือกนั้นสนับสนุนและสอดคล้องกับภารกิจ (Mission) และอยู่ในระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้

การบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพได้ว่าควรเลือกวัตถุประสงค์ใด แต่เป็นกระบวนการที่สร้างความมั่นใจว่าวัตถุประสงค์ที่เลือกนั้นสอดคล้องกับภารกิจ กลยุทธ์ และอยู่ในระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์ด้านกลยุทธ์ (Strategic Objectives) เป็นเป้าหมายระดับสูง (High-Level Goals) ขององค์การซึ่งสอดคล้องกับภารกิจ วิสัยทัศน์ และจุดมุ่งหมายขององค์การ วัตถุประสงค์ด้านกลยุทธ์จัดเป็นวัตถุประสงค์ระดับองค์กร (Company-Wide Objective) สะท้อนถึงวิธีการของผู้บริหารในการสร้างมูลค่าให้กับองค์กร ผู้บริหารกำหนดวัตถุประสงค์ด้านกลยุทธ์โดยการระบุความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ที่เป็นทางเลือกทั้งหมดและพิจารณาผลกระทบจากความเสียหายเหล่านั้น ซึ่งเป็นเทคนิคการระบุเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นและการประเมินความเสี่ยงที่จะกล่าวต่อไป กลยุทธ์ที่สร้างขึ้นลำดับต่อมาจะสนับสนุนวัตถุประสงค์ด้านกลยุทธ์ที่เลือกไว้ การกำหนดวัตถุประสงค์ด้านกลยุทธ์และกลยุทธ์ที่ดีต้องแจ้งให้บุคลากรทุกระดับในองค์กรทราบและมีตัวชี้วัดผลความสำเร็จ อย่างไรก็ตาม ขณะที่ภารกิจองค์กรและวัตถุประสงค์ด้านกลยุทธ์ถูกกำหนดไว้แล้ว กลยุทธ์และวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องสามารถถูกปรับเปลี่ยนไปตามข้อจำกัดภายในและภายนอกที่มีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา

๒. วัตถุประสงค์อื่นที่เกี่ยวข้อง (Other related objective) ผู้บริหารพัฒนาวัตถุประสงค์ในระดับปฏิบัติการ (Activity-level objective) ที่เกี่ยวข้องให้สนับสนุนและสอดคล้องกับกลยุทธ์ และมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมในองค์กรที่จำเป็นต่อความสำเร็จซึ่งแบ่งเป็น

๒.๑ วัตถุประสงค์ด้านการปฏิบัติการ (Operation objectives) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานขององค์การในอันที่จะบรรลุเป้าหมายสูงสุด วัตถุประสงค์ด้านปฏิบัติการควรสะท้อนถึงการดำเนินงานขององค์การและสภาพแวดล้อมขององค์การและวัดได้ วัตถุประสงค์ที่ดีจะต้องมีความชัดเจนและเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ย่อย (Sub-Objective)

๒.๒ วัตถุประสงค์ด้านการรายงาน (Reporting Objectives) รายงานที่เชื่อถือได้คือรายงานที่มีความถูกต้องและมีข้อมูลที่ครบถ้วนและเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารในการตัดสินใจ การติดตามกิจกรรมในองค์กรและผลการดำเนินงาน และการจัดทำรายงานที่มีความน่าเชื่อถือแก่บุคคลภายนอก

๒.๓ วัตถุประสงค์ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง (Compliance Objectives) องค์กรจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องซึ่งมักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องตลาด ราคา ภาษี สิ่งแวดล้อม สวัสดิการปฏิบัติงาน และการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งถือเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่องค์กรจะต้องปฏิบัติตาม การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้กับองค์กร

วัตถุประสงค์ในแต่ละด้านมีความเกี่ยวพันกัน เช่น การมีสารสนเทศที่ถูกต้องเป็นวัตถุประสงค์ด้านการรายงาน แต่ก็ทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลซึ่งเป็น

วัตถุประสงค์ด้านการปฏิบัติงานด้วยหรือการให้สารสนเทศที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นวัตถุประสงค์ทั้งด้านการรายงาน การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และการดำเนินงาน เป็นต้น

๓. การระบุความเสี่ยง หรือ การบ่งชี้เหตุการณ์ (Event Identification)

การระบุความเสี่ยง หรือ การบ่งชี้เหตุการณ์ (Event Identification) หรือความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้น โดยพิจารณาปัจจัยทั้งภายในและภายนอกองค์กร ปัจจัยภายนอก เช่น สถานะเศรษฐกิจ การเมืองการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติ ส่วนปัจจัยภายใน เช่น บุคลากร กระบวนการ เทคโนโลยี เป็นต้น

ในการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิผล ผู้บริหารต้องคำนึงถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อกลยุทธ์และความสำเร็จของวัตถุประสงค์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องเข้าใจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกลยุทธ์และความสำเร็จซึ่งแบ่งเป็นปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน เพื่อระบุเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นจากปัจจัยเหล่านั้นในระดับองค์กรและระดับกิจกรรม ปัจจัยภายนอก เช่น ภาวะเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ภาวะการเมือง สังคม และเทคโนโลยี และปัจจัยภายใน เช่น เครื่องมือและอุปกรณ์ บุคลากร กระบวนการทำงาน และเทคโนโลยีในองค์กร เป็นต้น

๓.๑ เทคนิคและวิธีการระบุเหตุการณ์

วิธีการแยกแยะเหตุการณ์ขององค์กรทั่วไป อาจประกอบด้วยเทคนิคกับเครื่องมือสนับสนุนหลาย ๆ เครื่องมือรวมกัน ซึ่งผู้บริหารเลือกวิธีการระบุเหตุการณ์ที่เหมาะสมกับปรัชญาการบริหารความเสี่ยงและความสามารถในการระบุความเสี่ยง ตลอดจนการระบุเหตุการณ์ เช่น ผู้บริหารอาจใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับเครื่องมือทางเทคโนโลยี เป็นต้น เทคนิคระบุเหตุการณ์เป็นการพิจารณาถึงเหตุการณ์ในอดีตและที่อาจจะเกิดในอนาคต เหตุการณ์ในอดีต ตัวอย่างเทคนิคการระบุเหตุการณ์ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูล ดัชนีมาตรฐานที่ใช้วัดความเสี่ยง (Escalation or threshold trigger) การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์กระบวนการ (Process flow analysis)

๔. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

การประเมินความเสี่ยงประเมินว่าแต่ละปัจจัยเสี่ยงนั้นมีโอกาสหรือความถี่ (Likelihood) มากน้อยที่สุดเพียงใด และหากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อ (Impact) ต่อองค์กรรุนแรงเพียงใด และคำนวณระดับความเสี่ยง (Risk Score) เพื่อจัดลำดับว่าปัจจัยเสี่ยงใดมีความสำคัญมากที่สุดกว่ากันเพื่อจะได้กำหนดมาตรการในการจัดการความเสี่ยงเหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม ช่วยให้องค์กรทราบว่า เหตุการณ์ความเสี่ยง/ความไม่แน่นอน นั้นจะส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างไร โดยการวิเคราะห์ใน ๒ ด้าน คือ โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบหากเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง (Impact)

การประเมินความน่าจะเป็นที่จะเกิดขึ้นและผลกระทบของความเสี่ยงถูกกำหนดโดยข้อมูลในอดีต ซึ่งจะให้ข้อมูลบนหลักความเป็นจริง ข้อมูลจากภายในองค์กรจะดีกว่าข้อมูลจากภายนอก เนื่องจากเป็นข้อมูลจากประสบการณ์โดยตรง ข้อมูลภายในนับเป็นข้อมูลนำเข้าขั้นต้น ส่วนข้อมูลภายนอกจะมีประโยชน์ในการวิเคราะห์ อย่างไรก็ตามผู้บริหารต้องระมัดระวังในการใช้ข้อมูลในอดีตเพื่อคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตเพราะปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเหตุการณ์มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ผู้บริหารอาจใช้เทคนิคเดียวกันกับที่ใช้ในการระบุเหตุการณ์ เช่น สัมภาษณ์และการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้บริหารไม่จำเป็นต้องใช้เทคนิคการประเมินเดียวกันในทุก ๆ องค์กร เนื่องจากแต่ละหน่วยมีความต้องการและมีวัฒนธรรมต่าง ๆ แต่วิธีที่ใช้ในแต่ละองค์กรนั้น ควรมีส่วนร่วมในการประเมินความเสี่ยงของทั้งองค์กรด้วย

ความสัมพันธ์กันของเหตุการณ์ เหตุการณ์เพียงเหตุการณ์เดียวอาจส่งผลกระทบเพียงเล็กน้อยที่สุด เหตุการณ์หลายเหตุการณ์ร่วมกันอาจส่งผลกระทบที่รุนแรงมากกว่า ผู้บริหารจึงต้องประเมินว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างไร ผู้บริหารอาจใช้โมเดลข้างต้น เช่น Stress Testing ในการประเมินผลกระทบของเหตุการณ์ที่อยู่ในระดับร้ายแรง และใช้ Scenario Analysis ในการประเมินผลกระทบของเหตุการณ์อื่น ๆ ตัวอย่างเช่น องค์กรมีความเสี่ยงด้านความผันผวนของราคาไม้และราคาน้ำมัน ผู้บริหารต้องประเมินความเสี่ยงทางการตลาดที่แยกกัน เป็นต้น ผลการประเมินอาจแสดงในรูปของกราฟที่แสดงความน่าจะเป็นไปได้และผลกระทบ อย่างไรก็ตาม ความเสี่ยงที่อาจจะกระทบต่อหลายองค์กร ผู้บริหารอาจประเมินและจัดกลุ่มเหตุการณ์ดังกล่าวให้เป็นเหตุการณ์ตามปกติ ตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยที่จะกระทบกับหลายองค์กรในสถาบันการเงิน เป็นต้น

การพิจารณาความสัมพันธ์ของความน่าจะเป็นเกิดขึ้นและผลกระทบของเหตุการณ์เป็นความรับผิดชอบที่สำคัญของผู้บริหาร ในการบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพผู้บริหารต้องประเมินความเสี่ยงทั้งความเสี่ยงสืบเนื่อง และความเสี่ยงที่คงเหลืออยู่หลังตอบสนองความเสี่ยงแล้ว ดังนั้นจะเห็นได้ว่าองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง เป็นสิ่งที่ต้องจัดอบรมสัมมนา

๓. การมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับการวางแผนร่วมกันและตัดสินใจในการวางกิจกรรมการควบคุม เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการตัดสินใจ และวางแผนกิจกรรมการควบคุม และเตรียมรับผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม ระดับนี้มักใช้ในกรณีที่เป็นเรื่องซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่นการใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆที่เกี่ยวข้อง

ประเภทของกิจกรรมควบคุม คำอธิบายที่แตกต่างมากมายของประเภทกิจกรรมควบคุมถูกนำออกมาใช้รวมถึงการควบคุมเชิงป้องกัน การควบคุมเชิงสืบสวน คู่มือการควบคุม การควบคุมเชิงคอมพิวเตอร์ และการควบคุมเชิงบริหาร กิจกรรมควบคุมถูกแบ่งตามวัตถุประสงค์เฉพาะของการควบคุม เช่น ความมั่นใจในความสมบูรณ์และความถูกต้องของการประมวลผลข้อมูล

ประเภทของการควบคุม แบ่งเป็น ๔ ประเภทดังนี้

๑. การควบคุมแบบป้องกัน (Preventive Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงและข้อผิดพลาดตั้งแต่แรก เช่นการอนุมัติ การจัดโครงสร้างองค์กร การแบ่งแยกหน้าที่ การใช้พนักงานที่มีความรู้และจริยธรรม

๒. การควบคุมแบบค้นพบ (Detective Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อค้นพบข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นแล้ว เช่น การสอบทาน การวิเคราะห์ การยืนยันยอด การตรวจนับและการรายงานข้อบกพร่อง การตรวจสอบ ฯลฯ

๓. การควบคุมแบบแก้ไข (Corrective Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นให้ถูกต้องหรือเพื่อหาวิธีแก้ไขไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดซ้ำอีกในอนาคต

๔. การควบคุมแบบส่งเสริม (Directive Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อส่งเสริมหรือกระตุ้นให้เกิดผลสำเร็จโดยตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

กิจกรรมควบคุมจะเกิดขึ้นตลอดองค์กรในทุกระดับชั้นและในทุกหน้าที่ กิจกรรมควบคุมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการซึ่งองค์กรต้องการจะประสบความสำเร็จในเป้าหมายทางธุรกิจ โดยทั่วไปแล้วเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสองอย่างคือ นโยบายที่จัดตั้งขึ้น คือสิ่งที่ควรจะทำและกระบวนการที่รองรับนโยบาย กิจกรรมควบคุมมีกรรมถึงส่วนประกอบ ๒ ส่วน คือ นโยบายที่สร้างขึ้นว่าอะไรควรทำและขั้นตอนปฏิบัติให้บรรลุนโยบาย กิจกรรมการควบคุมกำหนดขึ้นเพื่อลดความเสี่ยง ดังนั้นความรู้เกี่ยวกับการควบคุมที่สัมพันธ์กับความเสี่ยงจึงเป็นเรื่องขององค์ความรู้ที่ต้องจัดอบรมสัมมนา

๔. การมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับการพัฒนาศักยภาพการมีส่วนร่วมในด้านสารสนเทศและการสื่อสาร

ตามมาตรฐานการควบคุมภายในข้อที่ ๔ ซึ่งเกี่ยวกับสารสนเทศและการสื่อสารระบุว่า “ฝ่ายบริหารต้องจัดให้มีสารสนเทศอย่างเพียงพอและสื่อสารให้ฝ่ายบริหารและบุคลากรอื่น ๆ ที่เหมาะสม ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานซึ่งจำเป็นต้องใช้สารสนเทศนั้นในรูปแบบที่เหมาะสมและทันเวลา” วัตถุประสงค์ของมาตรฐานนี้เพื่อให้ผู้ประเมินพิจารณาความเหมาะสมของระบบสารสนเทศและการสื่อสารต่อความต้องการของผู้ใช้และการบรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน ในการดำเนินงาน และการควบคุมจะต้องมีสารสนเทศทั้งภายในและภายนอกที่ถูกต้องเชื่อถือได้และเกี่ยวข้องกับทั้งด้านการเงิน และด้านการดำเนินงาน ข้อมูลเหล่านี้ควรมีการบันทึกและสื่อสารไปยังฝ่ายบริหารและพนักงานอื่นใน องค์กรซึ่งจำเป็นต้องใช้ข้อมูลนั้นในการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบในรูปแบบที่เหมาะสมและทันกาล นอกจากนี้การสื่อสารควรครอบคลุมไปทั่วทั้งองค์กร และใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ ความมั่นใจได้ว่าการสื่อสารนั้นเป็นประโยชน์ น่าเชื่อถือ และมีการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง เป็นผลลัพธ์ของการประมวลผล การจัดดำเนินการ และการเข้าประเภทข้อมูลโดยการรวมความรู้เข้าไปต่อผู้รับสารสนเทศนั้น ปัจจุบันผู้คนพูดเกี่ยวกับยุคสารสนเทศว่าเป็นยุคที่นำไปสู่ยุคแห่งองค์ความรู้หรือปัญญา นำไปสู่สังคมอุดมปัญญา หรือสังคมแห่งสารสนเทศ และ เทคโนโลยีสารสนเทศ แม้ว่าเมื่อพูดถึงสารสนเทศ เป็นคำที่เกี่ยวข้องในศาสตร์สองสาขา คือวิทยาการสารสนเทศและวิทยาการคอมพิวเตอร์ ซึ่งคำว่า “สารสนเทศ” ก็ถูกใช้บ่อยในความหมายที่หลากหลายและกว้างขวางออกไป และมีการนำไปใช้ในส่วนของ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการประมวลผลสารสนเทศ สิ่งที่ได้จากการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้มาประมวลผล เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ตามจุดประสงค์สารสนเทศ จึงหมายถึง ข้อมูลที่ผ่านการเลือกสรรให้เหมาะสมกับการใช้งานให้ทันเวลา และอยู่ในรูปที่ใช้ได้ สารสนเทศที่ดีต้องมาจากข้อมูลที่ดี การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศจะต้องมีการควบคุมดูแลเป็นอย่างดี เช่น อาจจะมีการกำหนดให้ผู้ใดบ้างเป็นผู้มีสิทธิใช้ข้อมูลได้ ข้อมูลที่เป็นความลับจะต้องมีระบบขั้นตอนการควบคุม กำหนดสิทธิในการแก้ไขหรือการกระทำกับข้อมูลว่าจะกระทำได้อย่างไรบ้าง นอกจากนี้ข้อมูลที่เก็บไว้แล้วต้องไม่เกิดการสูญหายหรือถูกทำลายโดยไม่ได้ตั้งใจ การจัดเก็บข้อมูลที่ดีย่อมต้องการกำหนดรูปแบบของข้อมูลให้มีลักษณะง่ายต่อการจัดเก็บ และมีรูปแบบเดียวกันอย่างมีระบบ ข้อมูลแต่ละชุดควรมีความหมายและมีความเป็นอิสระในตัวเอง นอกจากนี้ไม่ควรมีการเก็บ

ข้อมูลซ้ำซ้อนเพราะจะเป็นการสิ้นเปลืองเนื้อที่เก็บข้อมูล องค์ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเรื่องที่ต้องอบรมสัมมนาให้ความรู้ก่อนการจัดวางระบบการควบคุมภายใน

๕. การมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการจัดวางระบบการควบคุมภายในด้านการติดตามประเมินผล การควบคุมภายในขององค์กรจะสมบูรณ์ไม่ได้หากขาดการติดตามและประเมินผล เพราะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารมั่นใจได้ว่า มาตรการและระบบการควบคุมภายในมีประสิทธิภาพและได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

๕.๑ การติดตามผลระหว่างการดำเนินงาน (On Going Monitoring) หมายถึง การสังเกต การติดตาม ระบบรายงานความคืบหน้าของงานรวมทั้งการสอบทานหรือการยืนยันผลงานระหว่างการปฏิบัติงาน

๕.๒ การประเมินผลอิสระ (Independent Evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่แล้วแต่จะกำหนด หรือการประเมินอิสระอาจหมายถึง การประเมินโดยผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดระบบควบคุมภายใน เพื่อให้สามารถแสดงความเห็นได้อย่างเป็นอิสระเช่น การประเมินจากผู้ตรวจสอบภายใน เป็นต้น

๕.๓ การประเมินการควบคุมด้วยตนเอง (Control Self Assessment : CSA) เป็นการจัดประชุมเชิงปฏิบัติร่วมกัน ระหว่างผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานผู้มีความรู้ด้านการควบคุม และผู้อื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกิจกรรมควบคุมและประเมินผลร่วมกัน ในด้านที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงาน นั้นการรายงานผลการประเมินและการสั่งการแก้ไข ต้องจัดทำรายงานผลการประเมินที่สำคัญเสนอผู้บริหารที่รับผิดชอบ เช่น การจัดทำรายงาน

เนื่องจากระบบการควบคุมภายในจะแทรกอยู่ในระบบการปฏิบัติงานประจำวันของแต่ละหน่วยงาน ดังนั้นเพื่อให้ความมั่นใจว่าการควบคุมภายในเหมาะสมและมีประสิทธิภาพอยู่เสมอผู้บริหารจึงต้องติดตามผลการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีการปรับปรุงการควบคุม ภายในหรือเปลี่ยนแปลงการควบคุมภายในตามความเหมาะสม ถึงแม้ว่าผู้บริหารรวมทั้งผู้ตรวจสอบ ภายในเป็นผู้รับผิดชอบในการติดตามประเมินผลการควบคุมภายในก็ตาม ผู้บริหารและบุคลากรระดับปฏิบัติหรือ บุคลากรอื่นๆ ที่มีได้ดำรงตำแหน่งบริหารก็มีส่วนสำคัญในการติดตามผลการควบคุมภายในระหว่างการ ปฏิบัติงานประจำวันด้วย เนื่องจากบุคลากรเหล่านี้ต้องปฏิบัติงานอยู่กับปัญหาจริงๆ เป็นประจำ จะปรับปรุงกระบวนการควบคุมจุดไหน อย่างไร เมื่อวางระบบองค์ประกอบทั้ง ๔ ด้านของการควบคุมภายในเรียบร้อยแล้วการประเมินติดตามผลการควบคุมภายในจึงจะเกิดขึ้น โดยทำการติดตามประเมินผลองค์ประกอบ๔ด้านที่วางไว้ การจัดวางระบบการควบคุมภายในจึงจะครบถ้วนสมบูรณ์ครบองค์ประกอบ

ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

ความสอดคล้องจากผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ ของมหาวิทยาลัย ลงกรณ์ราชวิทยาลัย สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และนักวิชาการ จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จากผู้ร่วมสนทนา ๙ ท่าน โดยผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ

๑. สภาพการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการจัดวางระบบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัย มหาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

๒. องค์ประกอบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓. รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการจัดวางระบบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ร่วมสนทนาได้ให้ความเห็นคำแนะนำและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในหลายประเด็น ซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลคำแนะนำดังนี้

๑. สภาพการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการจัดวางระบบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ระดับการให้ข้อมูล สิ่งที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเป็นประเด็นแรก คือความรู้ด้านการควบคุมภายใน เพื่อที่จะขับเคลื่อนให้การจัดวางระบบการควบคุมภายในเกิดขึ้นได้^{๑๗๘} เนื่องจากองค์ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมภายในยังไม่แพร่หลาย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยที่มีหน่วยงานย่อยอยู่มากภายในองค์กร^{๑๗๙} การสร้างองค์ความรู้ด้านการควบคุมภายในให้แพร่หลายลงถึงหน่วยงานย่อย พร้อมทั้งจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อกระจายองค์ความรู้ด้านการควบคุมภายในให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องในองค์กร เข้าถึงได้จึงเป็นสิ่งสำคัญ ต้องมีการให้ความรู้ด้านการควบคุมภายใน และควรมีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการควบคุมภายในเสียก่อนการจัดวางระบบควบคุมภายในจึงจะเกิดขึ้นได้ โดยการให้ข้อมูลนั้นเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญเบื้องต้น ข้อมูลนั้นย่อมเกิดจากการศึกษาสังเคราะห์ และก็มีการรวบรวม แล้วก็มีการจัดทำข้อมูลที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสภาพขององค์กร แต่ข้อมูลจะมีประโยชน์ได้ก็ต่อเมื่อมีความรู้ทางด้านการควบคุมภายใน การควบคุมภายในเป็นความรู้เกี่ยวกับปัจเจกบุคคลเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นในกระบวนการบริหารจัดการต้องมีการจัดการความรู้มีkmเพื่อให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organisation) ให้ความรู้ระดับปัจเจกบุคคลเป็นสาธารณะชนมากขึ้น

ระดับการเปิดรับการแสดงความคิดเห็น ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการจัดการประชุมต่างๆ การประชุมการเงินและทรัพย์สินเพื่อรับทราบและแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาด้านการเงินและบัญชี ความเสี่ยง แต่เนื่องด้วยวัฒนธรรมองค์กร ถือความอาวุโส ลำดับอายุ ลำดับตำแหน่ง และความเกรงใจ การทำงานโดยการเปิดรับความคิดเห็นและการแสดงความคิดเห็น จึงมีน้อยที่สุด^{๑๘๐} หลังจากนั้นเมื่อทุกคนได้รับความรู้แล้วการเปิดรับความคิดเห็นนั้นก็ในส่วนขององค์กรก็คือเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและในตัวของผู้ที่เกี่ยวข้องก็ต้องระดมความคิดเห็นอาจจะเกิดจากปัจเจกบุคคล ระดมสมอง (Brain Stroming) ในระดับปัจเจกบุคคล ในระดับหน่วยงาน ในระดับองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอความคิดเห็นเข้าไปสู่ส่วนงานหลัก หรือส่วนงานที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดอบรมพร้อมทั้งเผยแพร่ความรู้ทางเว็บไซต์

^{๑๗๘} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาสุเทพ สุพนฺธิโต ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘

^{๑๗๙} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาไพรัช ธมฺมทีโป ผู้อำนวยการสำนักอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘

^{๑๘๐} สนทนากลุ่มเฉพาะ นายสุนันทกิจ เทียงเดช เจ้าหน้าที่การเงิน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘

ระดับการวางแผนร่วมกัน และการตัดสินใจ ของผู้บริหารในการจัดวางระบบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย การกำหนดนโยบายและกำหนดแผนงานบริหารที่กำหนดจากผู้บริหารระดับสูงสั่งการลงมายังผู้บริหารเพียงทางเดียว ทำให้เกิดความไม่เข้าใจ ไม่ชัดเจนเหมือนนโยบายไม่ชัดเจน ส่งผลให้หลายๆแผนงานปฏิบัติจริงไม่ได้ กำหนดกิจกรรมด้านการควบคุมภายในอย่างเป็นระบบ การกำหนดวิธีการควบคุมเพื่อป้องกันความเสี่ยง การวางแผนร่วมกัน ยังอยู่ระหว่างดำเนินการ^{๑๘๑} การวางแผนร่วมกันในด้านวัตถุประสงค์ของกิจกรรมการควบคุมในด้านมาตรการป้องกันและดูแลรักษาทรัพย์สินอย่างรัดกุมยังไม่เป็นระบบการจัดวาง หากองค์กรมีองค์ความรู้ด้านการควบคุมภายในที่แพร่หลายและเพียงพอจะสามารถวางแผนและตัดสินใจร่วมกันจัดทำแนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายใน นำไปสู่การปฏิบัติขององค์กร ลองผิด ลองถูก ค้นพบปัญหาเมื่อนำไปใช้ ค้นพบวิธีแก้ปัญหา^{๑๘๒}

ระดับการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วม การพัฒนาศักยภาพคือ ผู้บริหารนั้นตระหนักถึงการควบคุมภายใน ตระหนักถึงการมีส่วนร่วม คือ การตื่นตัวตื่นรู้และตระหนัก รู้ว่าการพัฒนาศักยภาพการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการจัดวางระบบการควบคุมภายในนี้ จะนำไปสู่ศักยภาพองค์กรดังนั้น เราไม่ควรแสดงความคิดเห็นโดยที่ไม่มีความรู้ เพราะมันจะเป็นการปิดความรับผิดชอบ แต่ถ้าเราตระหนัก รู้ และมีความรู้ มันจะหมายถึงว่ามันเป็นภาระความรับผิดชอบของเราเองด้วย เราก็จะได้ทำตรงนี้ให้ดีและก็นำไปสู่การปฏิบัติขององค์กร มันถึงจะเป็นกระบวนการได้ทุกคนเมื่อมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องร่วมกันนั้นเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงสุดจะต้องพัฒนาศักยภาพผู้บริหารโดยการตระหนักถึงความเกี่ยวข้องว่าเราเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จ ขององค์กรคุณภาพงานก็ต้องขึ้นอยู่กับศักยภาพหรือคุณภาพของผู้บริหาร^{๑๘๓}

๒. องค์ประกอบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ความรู้ด้านการควบคุมภายใน สภาพแวดล้อมการควบคุม เนื่องจากองค์ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมภายในยังไม่แพร่หลาย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยที่มีหน่วยงานย่อยอยู่มากภายในองค์กร การสร้างองค์ความรู้ด้านการควบคุมภายในให้แพร่หลายลงถึงหน่วยงานย่อย พร้อมทั้งจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อกระจายองค์ความรู้ด้านการควบคุมภายในให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องในองค์กร เข้าถึงได้จึงเป็นสิ่งสำคัญ^{๑๘๔} ต้องมีการให้ความรู้ด้านการควบคุมภายใน และควรมีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการควบคุมภายในเสียก่อนการควบคุมภายในจึงจะเกิดขึ้นได้ โดยการให้ข้อมูลนั้นเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญเบื้องต้น เมื่อมีความรู้ด้านการควบคุมภายในที่แพร่หลายถูกต้องชัดเจนแล้ว เมื่อผู้บริหารเผยแพร่ความรู้และสร้างองค์ความรู้ในองค์กรเรียบร้อยแล้ว

^{๑๘๑} สทนากลุ่มเฉพาะ นางสาวณมลชพรพรรณ จันทรวงศ์จินดา กรรมการการเงินและทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘

^{๑๘๒} สทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาดำรง สิริคุตโต ผู้อำนวยการกองคลังและทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘

^{๑๘๓} สทนากลุ่มเฉพาะ นางอุไร ปันตระกูล ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘

^{๑๘๔} สทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘

การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ระดมความคิดเห็นในการระบุความเสี่ยง ก็จะสามารถได้การระบุความเสี่ยงที่ถูกต้องและมีแบบแผนถูกต้องตามหลักการควบคุมภายในตามสำนักงานตรวจสอบแผ่นดิน กรมบัญชีกลาง^{๑๘๕} ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการประเมินความเสี่ยง แต่ยังไม่มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในเรื่องประเมินระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง และการประเมินความเสี่ยงเพื่อนำไปประยุกต์ใช้งาน เมื่อเราได้รับรู้ถึงความเสี่ยงที่มีในองค์กรเป็นที่เรียบร้อยแล้ว การประชุมกำหนดกิจกรรมการควบคุมก็จะสามารถกระทำได้ตรงจุดปัญหา เมื่อเราได้กิจกรรมการควบคุมอย่างสมบูรณ์แล้วก็เผยแพร่ความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุมต่าง ๆ เวียดนามทั้งองค์กรทางเว็บไซต์มหาวิทยาลัยเพื่อให้หน่วยงานในส่วนภูมิภาคเข้าถึงข้อมูลได้^{๑๘๖} เมื่อการควบคุมภายในมีครบทั้งองค์ประกอบ การติดตามประเมินผลทางการควบคุมภายในจึงจะเกิดขึ้นได้ การติดตามประเมินผลทางการควบคุมภายใน เป็นการประเมินผลตามหลักการควบคุมโดยเริ่มตั้งแต่ การประเมินสภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง การประเมินกิจกรรมการควบคุม การประเมินสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งมหาวิทยาลัยมีการติดตามประเมินผล (Monitor) ทางการศึกษาแล้ว ส่วนการติดตามผลของมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปที่ใช้เป็นแบบ (Follow up) เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของการแผนงาน ตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของแผนงาน ว่ามีมากน้อยที่สุดเพียงใด^{๑๘๗}

สรุปการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ ได้ให้ความคิดเห็นในประเด็นผู้บริหารต้องมีส่วนร่วมให้มีการจัดฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ด้านการควบคุมภายใน จัดทำองค์ความรู้ด้านการควบคุมภายใน เผยแพร่ทั่วทั้งองค์กรผ่านทางเว็บไซต์มหาวิทยาลัยเพื่อให้ส่วนงานภูมิภาค เข้าถึงได้เพื่อเป็นคู่มือการจัดวางระบบการควบคุมภายในใช้เป็นแนวทางเดียวกันในการปฏิบัติงาน

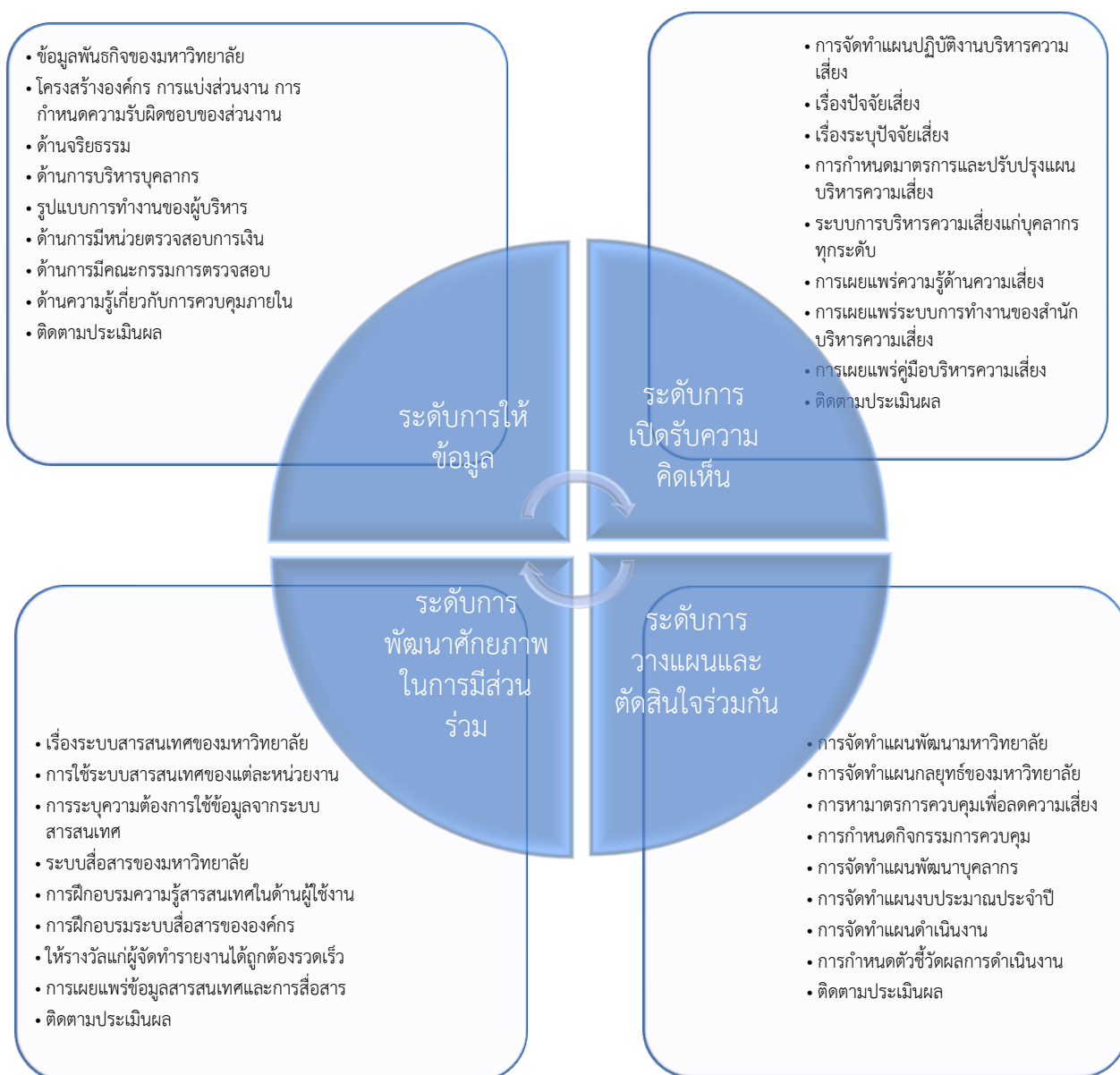
^{๑๘๕} สนทนากลุ่มเฉพาะ นายฉัตรชัย บัวเกิด รองผู้อำนวยการกองคลังและทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเฉพาะ, ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘

^{๑๘๖} สนทนากลุ่มเฉพาะ นางอุไร ปันตระกูล ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘

^{๑๘๗} สนทนากลุ่มเฉพาะ นางบงกช บุญประมุข ที่ปรึกษารองอธิการบดี วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโศสมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘

๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการสังเคราะห์ (Synthesis) ในงานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการจัดวางระบบการควบคุมภายใน ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ผู้วิจัยสามารถนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการจัดวางระบบการควบคุมภายใน ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants Indicators) ได้ตามแผนภูมิ ดังรูปภาพ ต่อไปนี้

จากแผนภาพที่ ๔.๑ แสดงให้เห็นว่า เมื่อมหาวิทยาลัยได้การมีส่วนร่วม ทั้ง ๔ ด้าน มาใช้ก็จะสามารถสร้างระบบการควบคุมภายในขึ้นได้

๑) การมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับการให้ข้อมูลในการจัดวางระบบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า ส่วนร่วมระดับการให้ข้อมูลเป็นเรื่องเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการควบคุมเป็นหลัก ต้องมีการจัดให้ข้อมูลพันธกิจของมหาวิทยาลัย ข้อมูลโครงสร้างองค์กร การแบ่งส่วนงาน การกำหนดความรับผิดชอบของส่วนงาน ข้อมูลด้านจริยธรรม ข้อมูลด้านการบริหารบุคลากร ข้อมูลรูปแบบการทำงานของผู้บริหาร ข้อมูลด้านการมีหน่วยตรวจสอบการเงิน ข้อมูลด้านการมีคณะกรรมการตรวจสอบให้ชัดเจนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ให้ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ถูกต้อง พร้อมทั้งสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้การควบคุมภายใน

๒) การมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับการเปิดรับความคิดเห็นในการจัดวางระบบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า ส่วนร่วมการเปิดรับความคิดเห็นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงเป็นหลัก รูปแบบการทำงานของผู้บริหารที่เปิดรับความคิดเห็น เป็นส่วนร่วมที่ทำให้ได้รับความรู้หลากหลาย มีผลดีต่อการปฏิบัติงาน การจัดวางระบบการควบคุมภายในจะเกิดขึ้นได้ ต้องเปิดรับความคิดเห็นในการจัดทำแผนปฏิบัติงานบริหารความเสี่ยง เปิดรับความคิดเห็นในเรื่องปัจจัยเสี่ยง เปิดรับความคิดเห็นในเรื่องระบุปัจจัยเสี่ยง เปิดรับความคิดเห็นในการกำหนดมาตรการและปรับปรุงแผนบริหารความเสี่ยง เปิดรับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการบริหารความเสี่ยงแก่บุคลากรทุกระดับ เปิดรับความคิดเห็นในการเผยแพร่ความรู้ด้านความเสี่ยง เปิดรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผยแพร่ระบบการทำงานของสำนักบริหารความเสี่ยง เปิดรับความคิดเห็นในการเผยแพร่คู่มือบริหารเพื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการบริหาร การเปิดรับความคิดเห็นในเรื่องสำคัญต่างๆขององค์กร ความคิดเห็นเป็นเพียงในกลุ่มผู้บริหารที่ได้รับแต่งตั้งประชุมกัน ต้องกระจายไปยังผู้บริหารส่วนงานอื่นๆเพื่อให้ผลการปฏิบัติงานเกิดประสิทธิผล

๓) การมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับการวางแผนร่วมกัน และการตัดสินใจของการจัดวางระบบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับการวางแผนร่วมกัน และการตัดสินใจเป็นเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมการควบคุมเป็นหลัก การจัดวางระบบการควบคุมภายในจะเกิดขึ้นได้และมีประสิทธิภาพต้องมีการวางแผนและการตัดสินใจร่วมกันในการจัดทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัย ตัดสินใจในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย ตัดสินใจในการหามาตรการควบคุมเพื่อลดความเสี่ยง ตัดสินใจในการกำหนดกิจกรรมการควบคุม ตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร ตัดสินใจในการจัดทำแผนงบประมาณประจำปี ตัดสินใจในการจัดทำแผนดำเนินงาน ตัดสินใจในการกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการกำหนดกิจกรรมด้านการควบคุมภายในอย่างเป็นระบบ

๔) การมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วมในการจัดวางระบบการควบคุมภายใน พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของผู้บริหารระดับการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องเกี่ยวกับสารสนเทศและการสื่อสารเป็นหลัก ในการจัดวางระบบการควบคุมภายในผู้บริหารต้องมีความตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของกิจกรรมการควบคุมต่างๆ ผู้บริหารต้องวางแผนจัดทำระบบสารสนเทศ ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ เพื่อให้ผู้บริหารส่วนภูมิภาคบุคลากรส่วนงานต่างๆได้เข้าถึงข้อมูล โดยการสร้างความเข้าใจในเรื่องระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัย การสร้างความเข้าใจในการใช้ระบบสารสนเทศของแต่ละหน่วยงาน การระบุความต้องการใช้ข้อมูลจากระบบสารสนเทศ การสร้างความเข้าใจในระบบสื่อสารของมหาวิทยาลัย การเพิ่มศักยภาพโดยการฝึกอบรม

ความรู้ด้านสารสนเทศในด้านผู้ใช้งาน การเพิ่มศักยภาพโดยการฝึกอบรมระบบสื่อสารขององค์กร การเพิ่มศักยภาพโดยให้รางวัลแก่ผู้จัดทำรายงานได้ถูกต้องและรวดเร็ว การเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร

เนื่องจากระบบการควบคุมภายในจะแทรกอยู่ในระบบการปฏิบัติงานประจำวันของแต่ละหน่วยงาน ดังนั้นเพื่อให้ความมั่นใจว่าการควบคุมภายในเหมาะสมและมีประสิทธิผลอยู่เสมอผู้บริหารจึงต้องติดตามผลการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีการปรับปรุงการควบคุม ภายในหรือเปลี่ยนแปลงการควบคุมภายในตามความเหมาะสม ถึงแม้ว่าผู้บริหารรวมทั้งผู้ตรวจสอบ ภายในเป็นผู้รับผิดชอบในการติดตามประเมินผลการควบคุมภายในก็ตาม ผู้บริหารและบุคลากรระดับปฏิบัติหรือ บุคลากรอื่นๆ ที่มีได้ดำรงตำแหน่งบริหารก็มีส่วนสำคัญในการติดตามผลการควบคุมภายในระหว่าง การปฏิบัติงานประจำวันด้วย เนื่องจากบุคลากรเหล่านี้ต้องปฏิบัติงานอยู่กับปัญหาจริงๆ เป็นประจำ จะปรับปรุงกระบวนการควบคุมจุดไหน อย่างไร เมื่อวางระบบองค์ประกอบทั้ง ๔ ด้านของการควบคุมภายในเรียบร้อยแล้วการประเมินติดตามผลการควบคุมภายในจึงจะเกิดขึ้น โดยทำการติดตามประเมินผลองค์ประกอบ ๔ ด้านที่วางไว้ การจัดวางระบบการควบคุมภายในจึงจะครบถ้วนสมบูรณ์ครบองค์ประกอบ